

SAYI : 1 KASIM 1993

Yazar yaşadığı
çağdan,
bu çağın
gerçeklerinden
sorumlu
bir aydındır.

Oktay Akbal

FLS

EDEBİYAT

*Editor'den***SÖZÜN
ÖNÜNÜ
AÇARKEN...**

Sartre, yazarı bursla okuyan öğrenciye benzetir. Yazma eyleminin gizi bu benzetilenin ruhunu taşır. Yazarın çağına, kendine karşı sorumluluğu yine bu ivme üzerinde değerlilik kazanır. Tanıklık etme, çağının sesi olabilme ona, yazara birçok işlev yüklemiştir elbet. Ama o, özgürleşebildiği ölçüde bu sesini sesli olabiliyor. Yaşanan çağ, onu ondurmayabiliyor. Ama söylediği sözle o sığılıklarını aşmış, zamanın engeline salar kendini... Yılgı burgaçları, söz uçları getirir. Bununla varolabilme ise bir tavrıdır; hayata, yaşananlara karşı. Söz... İşittir güne doğan... Çağın seslendiren... Biriktirir durmadan. Sözün ivdiricisidir o: "Yazar, çağının adamıdır. Her söylediği, her söylemediği sözün, çağında yankısı olur." (Sartre)

Öyleyse; yazmanın anlamı yine de yazarın kimliği ile açıklanmalı... Yazıp eylediğine, hayata, kendisine dönük tavrı ile...

O, yüz yıllardan beri söz bilicisidir. Nerede, hangi koşulda olursa olsun sözünü sakınmadan söyleyendir.

Çağ yangına dönüşse de; Homeros'tan, Dede Korkut'tan, Yunus Emre'den beri süregelen sözün gücü hep yalınkılıç... En önde, hayatın dört yanında gürül gürül... Öyleyse; yazarın kimliği, konumu daha da önemli, daha bir değerli bizim için.

Gelin, birlikte sözü daha enginlere uçuralım, sesimiz sesimize katılsın ki; sözümüz çoğalsın. Yazma, yaratma eyleminin gündemleşen sorunlarını öne çıkarmak; yazın/kültür yaşamın nabzını tutabilmek; yazarlar arası iletişimi sağlamak öncelikli ereğimiz olacaktır. İlk adım bizlerden... El birliğiniz, desteğiniz bu çabayı zenginleştircektir. Dostlukla.

ÇİNDEKİLER

Gündem - Oktay Akbal	2
Aziz Nesin'le Söyleşi	3
"Eksilmedi Bendeki Umutsuz Umut" Demirtaş Ceyhun	5
Günümüzde Yazarın İşlevini Yerine Getirmesine Engeller Var mı? Varsa Nelerdir? Şükran Kurdakul	7
Kimlik Tesbiti - Ahmet Say	9
Şiir - Attilâ İlhan	11
Yaşamın İzleğinde - Rifat Ilgaz'ın Onur Veren Dostluğu - Aydın Hatipoğlu	12
Samim Kocagöz de Geçti Gitti - Naim Tirali	13
Asım Ağabey'le Sivas'ta - Öner Yağcı	14
Şair Bir Mucizedir - Hüseyin Haydar	15
Tevfik Akdağ - Eray Canberk	16
Okuma Serüveninden Yazma Eylemine Yazmaktan Okumaya Roman -Şemsettin Ünlü	16
Yazarlarımız Ne Yapıyorlar - Mehmet Başaran	18
Dağarcık Sorgudadır Yazar - Cemal Süreya	19
Dergilerde Şiir - Eray Canberk	21
TYS Haberler	23

TYS EDEBİYAT
Türkiye Yazarlar Sendikası
Aylık Yayın Organı

KASIM 1993 YIL: 1 SAYI: 1

Türkiye Yazarlar Sendikası
Adına Sahibi:
Oktay Akbal

Sorumlu Yazı İşleri Müd.
Gülsüm Akyüz

Yayın Yönetmeni
Feridun Andaç

Çizimler
**Tan Oral, Kamil Masaracı,
Semih Poroy**

Grafik, Teknik Uygulama
N. Aydemir

Ofset Hazırlık
Demet Yayıncılık

Baskı
Bayramoğlu Matbaacılık

Türkiye Yazarlar Sendikası
Setüstü, İnebolu Sokak 67/2
80040 - Kabataş-İstanbul
Telefon ve Faks: 0212 - 252 19 30

NIYE TYS EDEBİYAT?

Yazar yaşadığı çağdan, bu çağın gerçeklerinden sorumlu bir aydındır.

Oktay Akbal
TYS Genel Başkanı

Bir zamanlar gazetelerde edebiyat sayfaları vardı, romanlar tefrika edilirdi, kitap eleştirileri yapılırdı, her gün bir öykü yayınlanırdı. Yayınevleri, tirajları en az beş bin çizgisinde tutarlardı. Radyolarda edebiyat konusu önemle ele alınır, yazarların, şairlerin tanıtımları büyük bir saygıyla yapılırdı.

Bizim gençlik günlerimizde, bir Yakup Kadri, bir Reşat Nuri, bir Halide Edip, bir Yahya Kemal yanına kolay yaklaşılmayacak kişilerdi. Onlar, ancak uzaktan izlenirdi. Devlet adamları çağın edebiyatçılarına saygı duyarlar, onların söyleşilerinde bulunmaktan gururlanırlardı. Kısacası, edebiyat adamı toplumun en saygıdeğer bir kişisiydi.

Bugün, edebiyat ve edebiyat adamı bir yalnızlık, bir terkedilmişlik duygusu içindedir. Sait Faik'in "Lüzumsuz Adam" öyküsündeki ruh halini yaşamaktadır. Yazar ve yapıtı bir toplum için

"gereksiz" sayılmaya başlanmıştır. Öykü, şiir, deneme kitaplarının ilk baskı sayısı iki bin, hatta bin'dir. Her yıl yüksek öğrenime en az yarım milyon genç başlıyor. Bir o kadarı da öğrenim dışı kalıyor. Yetmiş milyonlarca "okumuş" var. Bir stadı bir anda elli, altmışbin izleyici dolduruyor. Her gün yabancı sigaralara en az bir kitap parasını milyonlarca insan rahatlıkla ödüyor. Ama sigara fiyatında satılan en değerli kitapları satın alıp okuyan insan sayısı yine de en çok beş, on bini geçmiyor.

İşte biz, **Türkiye Yazarlar Sendikası** olarak edebiyat ve kültür adamlarına eski saygınlığını kazandırmak isteğiyle, daha doğrusu umuduyla, **'TYS Edebiyat'**ı sizlere sunuyoruz. Sendikamızın 470 üyesi ve edebiyatsever binlerce dostu bu dergi çevresinde bir araya getirmek umudundayız.

'TYS Edebiyat' bir Sendika'nın yayın organıdır. Ama bu sendika 1974 yılından bu yana yalnızca sanat edebiyat ve kültür alanında görev yapan bir kuruluştur. Türkiye'de yazıya, kültüre inanmış tüm insanları bir araya getire-

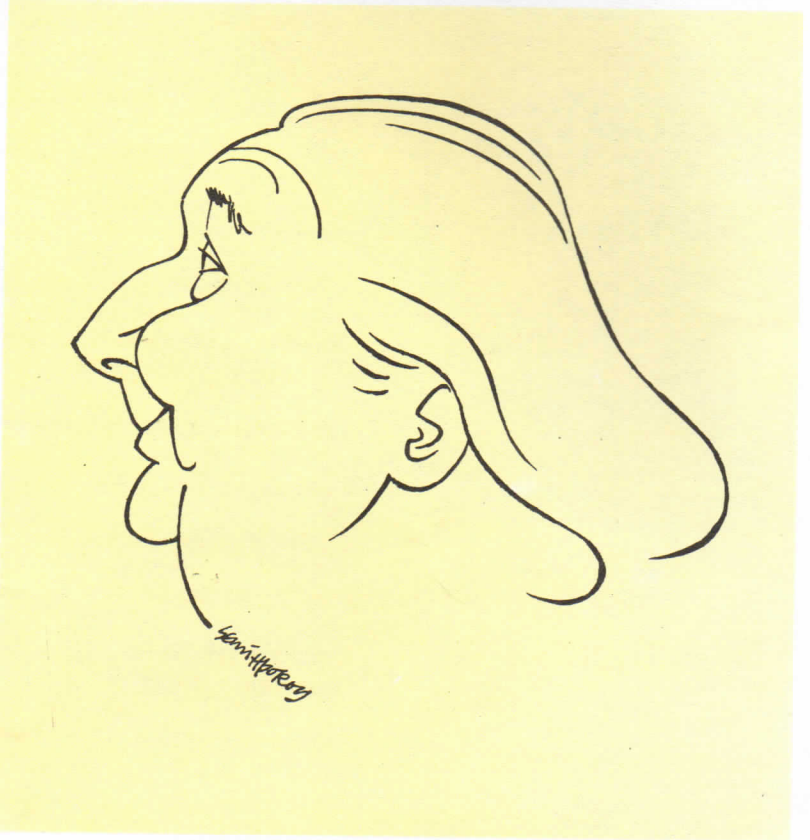
rek onlara katkılar sağlamak bu derginin baş amacıdır.

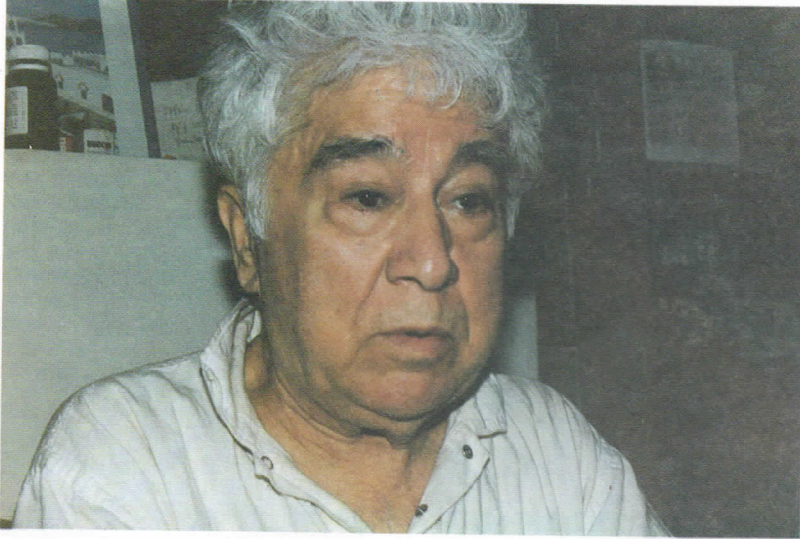
Yazar yaşadığı çağdan, bu çağın gerçeklerinden sorumlu bir aydındır. Edebiyatın gündelik uğraşlar, politika çekişmeleri, gündün güne düzeyini yitiren medya etkileşimi karşısında yeniden gücünü duyurmak, yazanı, düşüneni, yaratanı bir toplumun en saygın, en önemli, en yararlı kişisi saymak, saydırmak **TYS'nin** baş uğraşdır, varlık nedenidir.

Türkiye Yazarlar Sendikası, tüm üyelerini şu anda üyemiz olmayan yazarları, düşün adamlarını, kültürü yaşamın vazgeçilmez değeri sayan tüm aydınları gündün güne yozlaştıran, çirkinleştiren bu medya karşısında birlikte savaşıma çağırır.

TYS Edebiyat işte bu görevi yerine getirmek için çıkıyor. Ona yardımcı olmak, edebiyatı, kültürü eski değerine kavuşturmak savaşında yer almak her bilinçli aydının görevi olmalıdır.

İlginize teşekkür ederem... ■

Feridun Andaç - Öner Yağcı

GÜNÜMÜZDE YAZARIN KİMLİĞİ VE İŞLEVİ

"Eğer yazar has yazarsa yazarlığının bilincindeyse her zaman iktidara muhalif olmak durumundadır."

Feridun Andaç: Sartre'in kendisine yönelttiği soru; "Niçin ve ne üstüne konuşmak istiyorum?"; ilk sorumuz olsun. Bir de, niçin yazıyorsunuz? Bu, konuşmamızın açılımlarını da belirleyecektir, umarım.

Aziz Nesin : Ben her yazdığım yazıda bu soruyu kendi kendime soruyorum. Özellikle son yıllarda 12 Eylül'den, hatta 12 Mart 1971'lerden sonra bu soruyu kendime sürekli sormaktayım. Çünkü rüzgâra konuşuyorum gibi geliyor bana. Boşluğa konuşuyormuşum gibi geliyor. Tabii, bu güzel bir gözlem değil, güzel bir saptama değil. Biliyorum bunun güzel olmadığını. Ama yazdıklarım boşa gidiyor!.. İnsanın yazdıklarının bir hedefi vardır. Bu hedefe ulaşmayı ister insan. Görüyorum ki, bu hedefe ulaşamıyorum benim yazılarımla. Ve o zaman diyorum ki; ben, büyük bir fırtına içinde bağırın bir adam gibiyim, boşu boşuna... Hatta sesim yankılanmıyor bile. Yani bana geri gelse sesim, yine de memnun olacağım. Böyle bir yankılanma da yok. Niçin yazıyorum? Hatta bir de başka bir şey var; ters anlaşılıyor. Yani, aynı yolda olduğumuz, yandaşı olmamız gereken insanlar bu sesimi, bu yazılarımla özellikle ters anlayarak yorumluyorlar. Doğrusu bu işi yapıyorum ama şöyle yapıyorum. Başka türlü yapmadığım için yapıyorum. Yoksa yazmamam gerektiğine inanıyorum zaman zaman. Boşu boşuna yazmak ne demektir. Yazmamak daha doğru bir şey.

O Sartre'in söylediği söz, kendi toplumu için ve benzer toplumlar için çok önemli ama; bizim toplumumuz için, bu dönemde hiç önemi ve değeri

olmayan bir söz. Söylediğiniz söz, yazdığınız yazı kasıtlı olarak ters anlaşılıyorsa, büyük bir kırgınlık geliyor yazarın içersine. Yazar bundan dolayı kırgınlaşır. Ben kendi adıma söylüyorum, perişan oluyorum.

Başka yazar arkadaşlarım benim hedefimi çarpıtarak yanlış yönle çekiyorlar. Aydınlar da böyle, birçok aydınlar. Tabii bütün Türk aydınları böyle değil ama, katılım yok sözünüze... Bir örnek vereyim ben size. Çok ilginç bir örnek: Türkiye'de pek çok dinsiz vardır. Bunlar utanmadan, bu sözcüğü mutlaka söylemek gerekiyor, ben öyle düşünüyorum, dinsizliğini açıklayamazlar. İkiyüzlü yaşarlar. Ve islami yöneme göre gömülürler. Nefret ettikleri islami yöneme göre gömülürler. İki tane yazı yazdım gazetede (Aydınlık). Çünkü bu konuda da öne çıkarsam daha çok düşmanlık çekeceğimi biliyorum. Yani ben şunu dedim. Bir laikler derneği kurmak gerekiyor. Bu laikler derneğine laik olan müslümanlar da girmeli, Hıristiyanlar da girmeli. Ve insanların son günlerinde ikiyüzlülük ortadan kalkmalı. Müslüman olmayanlar Müslüman törenlerine göre gömülmemeli. Camide namazı kılınmamalı. Utanmıyor mu Türkiye'nin dinsizleri ve kendileri islam olmadıkları halde, islam olmadıklarını söylemiyorlar. Hem de o törene katılıyorlar. Şimdi neden bunu böyle söyledim. Yani benim kurmam gerekir. Ama ben hem kurmaktan bıktım, hem de yanlış yorumlanmaktan bıktım. Şimdi söylenenler şunlar: Yine ortaya çıktı, ünü eskidi, ününü tazelemek için yapıyor bu işi. Veya şu işi, şu işi. Bir tane daha istemiyorum yani, o kadar güceniyorum ki. Türkiye'yi kurtarmak bana düşmedi. Benim işim değil Türkiye'yi kurtarmak. Benim işim şiir yazmak, oyun yazmak, öykü yazmak, roman yazmak. Ben bunlardan özveride bulunarak başkaları yapmadığı için yapıyorum. Bekliyorum, yıllardan beri bekliyorum. Türkiye'de böyle bir dernek kurulsun. İnsan kendi ölüsüne sahip olabilmelidir. Ben yakılmak isteniyorsam yakılırım. Ben törensiz gömülme istiyorsam gömülürüm. Ben müslüman değilsem müslüman mezarlığına gidemem.

Ben onu söyleyim, bunu söyleyim ve üstelik bu kadar nefreti, husumeti, düşmanlığı üstüme çekmek istemiyorum, bıktım artık. Bu işler benim işim değil. Benim işim yazarlık. Tabii bu da yazarlığın bir bölümüdür. Bir parçasıdır ama bizzat kendisi değildir. Ben otobiyografimi yazacağım. Özgeçmişöykümü yazacağım, piyesler yazacağım. Ömrüm kısaldı belki, çok belli ki ben artık bu yaşamın so-

nuna geldim. Ben bundan sonra daha ne kadar yaşarım yani mümkün değil. O kadar zaman içerisinde benim yazacağım şeyler var. Üstelik yazarlık bakımından önemli işlerimi sonuna bıraktım. Nasıl insan tatlıyı yemeden önce çorba içer, şunu bunu yer de en son tatlısını yer. Eee ben de öyle, en güzel yazılarımı sona bıraktım. Şimdi yazamaz hale geldim, yazamaz hale geliyorum çünkü bir yandan da bunlarla uğraşıyorum. İnsan Hakları Derneği ben ordayım kurucu olarak, Dil Derneği kurucu olarak ordayım, Türk Yunan Dostluk Derneği ben ordayım, Anayasa Kurultayı, Demokrasi Kurultayı ben ordayım. Aydınlar Dilekçesi ben ordayım. Halk da bundan bıktı artık. Ve kendi yandaşı olan insanları yandırmaya başlamıştı gereken insanlar bana düşman oldular, birçok nedenlerle. Şimdi daha bunlar gibi Türkiye'de kurulacak olan dernek, yapılacak eyilem çok var. Vurdumduymaz bir aydın toplumu, sessiz öylece yaşıyor bu insanlar. Ben de yazmak istemiyorum artık. Yani bıktım. Önce dedim, bu kurulsun. Bu kurulsun. Yani birileri kurulsun artık. Hep ben kurmayayım bunu. Durup dururken şimşekleri çekmeyeyim üzerime. Niye çekeyim yani. Hem kendime, inançlarıma göre iyi şeyler yapmak istiyorum. Hem de bunlardan dolayı da kötü insan oluyorum.

Türkiye'de hedef olmaktan bıktım. **Böyle Gelmiş Böyle Gitmez**'in üçüncü cildini aldım elime, hâlâ yazamıyorum. Hâlâ yazamıyorum.

Şimdi tabii ilk sorunuz bu, başka sorular da soracaksınız, ama aydının işlevini sordunuz. O konuda söylemek istediğim bir şey var. Çok önemliymiş gibi geliyor bana.

Öykü de işe yaramıyor. Yazdığım öyküler de bir işe yaramıyor. Çünkü **Ah Biz Eşekler** adlı benim bir kitabım var. Eşek olduğumuzu yazdım orda. Ben "Aptalız" dediğim zaman kıyamet koptu. Orda eşeğiz diye yazıyorum kimse ses çıkarmadı. Çok ilginç bir şey tabii. Ben öykülerimde 52 yıldır aptallığımızı yazıyorum. Her öykü bir aptallığımızı gösterir. Hiç kimse ses çıkarmıyor. Çünkü kendi üzerinden atıyor onu. Sık sık tiyatro salonlarında oyuncular toplunun bazı bölümlerini eleştirdikleri zaman, ki o demektir ki, seyircileri eleştiriyor. Hiçbir seyirci kendi üzerine alınmıyor. Yanındakilere bakıyor. Aaaa bu adam böyleymiş diye. Ama kendi değil öyle zannediyor. Onun için bakıyorum da, niçin yazıyorum? Nizin yazıyorum? Türk toplumunda 1993 yılında boşu boşuna yazıyorum. Ama yine de yazıyorum. Yazmam gerektiğine inanıyorum,

ama yararlı olduğuma inanmıyorum! Tabii bundan yararlananlar, yazılardan yararlananlar yok demek istemiyorum. Ama sayıları nedir, doğru anlayanların sayıları nedir? Kasıtlı olarak yanlış anlayanların? İşte iki gün çıktı Aydınlık'ta bir yazı, biliyorsunuz. O kasıtlı bir yazı. O anlamamış değil, anlamak istemiyor. En yakın düşünce birliğinde olmamız gereken bir insan ama anlamak istemiyor.

Bu kadar düşman arasındayken yaşamak zor. Yani bu yol yol değil. Diken, taş, kaya, dik böyle bir yerde.

Ama niçin, ben böyle bir şey olmak istemiyorum hiç. Hayatımda önder olmak, bilmem böyle ün kazanmak gibi bir kaygım olmadı. Olmam gereken, benim yapmam gereken şey edebiyat. Ben ondan uzaklaşıyorum. Özveride bulunuyorum. Özveri dediğim, maddi özveri aynı zamanda para özverisinde bulunuyorum. Bunlar kolay olmuyor. Bu işler, bu örgütler. Bunun karşısında bu kadar yalana iftiraya, alçaklığa dayanacak hal kalmadı bende. Gerçek böyle...

Öner Yağcı: Şimdi Aziz Abi şöyle bir nokta var. İşin bir yanı bu. Öbür yanı da okuyucular direkt. Yani sizin kitaplarınız geniş bir kitleye okunuyor. Türkiye'de şu an kitapların az okunduğu, az satıldığı dönemde bile çok okunuyor. Ta geçmiş günlere dönelim, bizim çocukluğumuzdan, bizim gençliğimizden başlayarak, hep Aziz Nesin okuyarak büyüdü insanlar. Şimdiki kuşaklarda da okunabiliyor kadar, başkalarıyla ölçüldüğü zaman Aziz Nesin Türkiye'de en çok sevilen, en çok okunan yazarlardan bir tanesi, belki de başlıcası. Şimdi bu size, demin saydığınız görevlerin dışında bir başka görev de yüklüyor. Yani "boşu boşuna yazıyorum" diye kesin saptama olayın aydınlarla ve sanatçılara yönelik yanı. Sizin belki, tırnak içinde söylüyorum, "hakiki" okuyucularımız sizden birçok şeyi öğrenmiş olan insanlar vardır, çocuklarımız, gençlerimiz... Onlar da size nankörlük etmiyor, okuyorlar Aziz Nesin'i, seviyorlar da.

Bu açıdan sizin boşu boşuna yazmış oluyorum saptamanıza katılmıyorum, aksine, kesinlikle çok dolu ya yazıyorsunuz...

Aziz Nesin: Şimdi tabii, bunu ben hissediyorum. Hissetmekten öte görüyorum. Ancak bu yolda çalışan aydın sayısı o kadar az ki, o zaman işte hiçbir şeye yaramıyor dediğim şey bu. Sayı o kadar az ki, Türkiye 60 milyon, bu 60 milyondan ne kadarına ne ölçüde seslenebiliyoruz? Okuyunlar bile ne ölçüde algılıyorlar? Ortam onlara algılatmamak için her şeyi yapıyor. Böyle bir ortamda yaşıyoruz. Onun için boşuna kürek çekmek oluyor. Avara kasnak çalışmak oluyor bu sonuç olarak. Bizim etkilerimiz, ya da benim gibi olan birkaç aydının, sayıları çok az olan aydınların etkileri son derece gelip geçici oluyor. İnsan bir yabancı dil öğrendiği zaman o yabancı dili kullanmalıdır. Bir düşünceyi öğrenmek demek o düşünceyi kullanmak demektir. Düşünceyi yaşamında kullanamıyorsa hiçbir etkisi olmamış demektir. Etkisi olması için bu düşüncenin o düşünceyi kullanılması gerekir. Bugün tabii düşünce söyleniyor ve bunların etkisi var ama ne kadar etkisi var. Sahibi olunca etkisi var. Sahibi olmayınca bu düşüncenin etkisi yok çünkü öbür taraftan gerici düşünceler yani gerici derken ille dinsel gerici değil kapitalizmin gericiliği emperyalizmin gericiliği bunun aleti olan dinsel gericilikle o kadar hızlı ve yaygın ki; hükümet de bu gericiliğin içerisinde. Çok acılı Sivas'ta çok belli oldu bu zaten. Belliydi ya, orada artık en aptalının bile anlayacağı kadar belli oldu. Onlar hep ters yönde çalışıyorlar o zaman sen ne yapıyorsun etkilenmemek için yazıyor yazıyorsun ama gelen akım öbür türlü olduğu için senin verdiğin düşünceyi insanlar kullanamıyorlar. Yeri geldiği zaman bunu kullanmak gerekiyor. Nasıl bir düşünceyi kullanıyorum. Bize bu düşünce vahiy gibi gelmedi. Tanrı tarafından gönderilmedi. Biz okuduk öğrendik, deneyimler kazandık onları kullanmaya başladık. Şimdi ben kul-

lanıyorum. Bu yaşımda tabii. Birikimim var çünkü. 78 yaşındayım. Seksen geliyor. Bunu kullanıyorum. Yani bu düşüncelerin sahibiyim. Benim verdiğim insanlar bu düşünceleri verdiğim insanlar bunu çoğunlukla kullanamıyor bile. Ha, bu şuna gidiyor. Benim okurlarımın çoğunun, özellikle gülmece yazılarımdan dolayı, hoşuna gider. Onun için. Ama hiç etkisi yok demiyorum. Var tabii. Ama akım olarak çağlayan gibi öyle bir akım geliyor ki, gericilik akımı. Bunun içinde bizimkiler yani tam söylemek gerekirse halkın deyimiyle davulcu osuruğu gibi kalıyor. Davulcunun osurması nasıl duyulmazsa davulun sesinden, bizimki de öyle kalıyor. Yalnız burada ben kendimi çok önemsemiyorum. Yani hiç önemsemiyor değilim. Tabii, öyle aptalca bir alçak gönüllülük yapmak istemem. Ama çok şey yaptığıma da inanmı-

yorum. Gerçekten inanmıyorum. Yaptıklarımı algılayan insanlar var ama, onların o kadar az ki sayıları. Belli oluyor tabii. Onbeşbin diyorlar, onbin diyorlar, neyse Sivas olayı gösterdi bunu. Eğer bu düşüncelere sahip insanlar olsaydı Sivas'ta, onlar o kadar şey yapamazlardı orada. Sahip çıkarlardı birtakım insanlar. Oradaki insanlar düşüncelerini temsil ediyorlardı. Temsil eden insanlara haydi bakalım derlerdi. Karşı çıkarlardı.

Hiçbir şey yapamadık değil, ama Türkiye'de bir şey yapamadık. Türkiye'nin genelinde hiçbir etkimiz olmadı. Gericilerin oldu. Çünkü onlar ordu halinde, baskın halinde geliyorlar. Hergün daha artarak geliyorlar. Kaç tane böyle ilerici yazar var. Benim anladığım anlamda eylem yapan yazar var, sayar mısın bana kaç tane var? Bunların içerisinde ünlü yazarlar var; şair, öykücü, romancı var.

Öner Yağcı: Çokça var. Ama siz bir öncülük işlevi yüklenmişsiniz bu nedenle...

Aziz Nesin: Ama ben bundan rahatsızım. Ben böyle olmak istemiyorum. Her yaptığım eylemde, 1950'den beri, benim toplumsal yaşamdaki rolüm etkin. Ben bunu isteyerek yapmıyorum. Başka türlü yapamadığım için yapıyorum. Birileri ses çıkarmadığı, birileri davranmadığı için ben bunları yapmak zorunda kalıyorum.

Feridun Andaç: Sizin yazarlık söyleminize direkt olarak bir şey katmayan birçok eylemde belki bulunuz. Yazarlığınızdan verdiniz. Yani yarın Aziz Nesin'in yazar kimliği, ya da yazınıma getirdiği açılımlar; gülmece yazarı olarak açtığı yol, üstlendiği misyon belki bunlar en çok tartışılacak. Şimdi Aziz Nesin, yani aydın sanatçı Aziz Nesin olarak daha geri plandan bakmanızı istiyorum.

"EKSİLMEDİ BENDEKİ UMUTSUZ UMUT"

Demirtaş Ceyhan
TYS İkinci Bşk.

Yazarlığı, yazını, şairi, şiiri bundan daha güzel anlatabilmenin gerçekten olanağı var mıdır acaba? **"Eksilmedi bendeki umutsuz umut!"** Arif Damar'ın, Adam Sanat dergisinin son sayısında (Ekim 1993) çıkan şiirin bir özeti bu...

Hele hele, tek kutuplu kalmış dünyamızda **umutsuzluğun** bütün insanlığa seçeneksiz tek ideoloji olarak benimsetilmeğe çalışıldığı şu günlerde... Düşünsenize, bu amaçla **inanmak** fiili bile dillerden sökülüp çıkarılmış sanki. **"Ben bunun böyle olduğuna inanıyorum."** demek artık ayıp. İnsanın geri kalmışlığının, çağdışılığının, dinazorluğunun, hatta **"hâlâ komünist"** oluşunun işareti, açık kanıtı. **"Ben bunun böyle olduğunu düşünüyorum."** demesi gerek. Çünkü, ancak o zaman ne denli ilerici ve çağdaş olduğunuz anlaşılıyor. Kısacası, günümüzün egemen ideolojisine göre, çağdaş ve ilerici gözükmek istiyorsanız, kesinlikle hiçbir şeye inanmayacaksınız ve inandığınızı da her fırsatta belli edeceksiniz.

Liberalizmi savunan ideologların, soğuk savaş yıllarının daha ilk günlerinden itibaren yazın'a (edebiyata) saldırmaya başlamaları ve ona can düşmanı kesilmeleri de, bu yüzden miymiş ne? Gerçekten de, şu son yarım yüzyıl içinde yazın'ın (edebiyatın) yaşamdan dışlanması için, artık işlevini yitirdiği, ömrünü tamamladığı, bittiği konusunda neler yazılmamış, neler... Son on yıldır, yazınsal ürünleri özellikle inandırıcılık ögesinden arındırmağa çalışmaları da, galiba hiç kuşku yok, bu savaşımın bir yeni yöntemi olsa gerek...

Kısacası; görüldüğü kadarıyla amaç, ya yazından bütünüyle vazgeçilecek, ya da tüyü tozağı dökülmüş, inandırıcılığı kalmamış yeni bir yazın türüyle yetinilecek...

Ama ilginçtir, egemen güçler öteki sanatlardan niçin bunca korkmamışlardır acaba? Çünkü, müziğe, baleye, dansa, operaya, pandomime, resme, yontuya, seramiğe, hatta tiyatroya, sinemaya, daha nicelerine hâlâ koruyucu (sponsor) olabilmektedirler zaman zaman. Ama, ozanın dediği gibi, en umutsuz anlarda bile umudu eksilmemiş ve inandırıcılığı temel öge bellemiş yazına asla... Acaba niçin?

Evet, evet... Yazını öteki sanatlardan ayıran ve egemen çevrelerin gözünde bunca korkulu kılan şey de, mutlaka dili olsa gerek... Çünkü, yazının (edebiyatın) dili, bir anadil... Yaratıcısının anadili. Oysa, öteki sanatlarda, neredyse tamamının kendine özgü, ayrı bir anlatım dili var. Bir teknik dil var. Üstelik bu teknik diller, genellikle de evrensel.

Diyelim; müziğin, dansın, pandomimnin, resmin, yontunun, seramiğin, karikatürün, mimarinin kendilerine özgü, ses, renk, çizgi, hareket, çamur, tuğla, taş, bronz, demir vb. gibi çeşitli nitelik ve niceliklerde evrensel anlatım dilleri vardır. Hatta tiyatroya bile, her ne kadar ilk bakışta metinden dolayı dili bir anadilmiş gibi gözükse de, gerçekte kendine özgü bir dili olduğunu yadsıyabilmek de doğrusu olanaksızdır. Kuşkusuz, bu sanatlarda da yapıtların temaları yaratıcılarının anadilleriyle oluşturulmaktadır. Ama, anadille ilişkileri ancak o kadardır.

Üstelik, yazın yapıtlarının başka dillere aktarılmasının da, gerçekte ayrı bir sanat olduğu düşünülürse, yazının (edebiyatın) dili tek bir anadille de sınırlı kalmaya gerektir, doğrusu. Örneğin, **Edmond Rostand**'ın ünlü yapıtı **Cyrano de Bergerac**'ın **Sabri Esat Siyavuşgil** çevirisi, gerçekten bu konu için tipiktir. Diyelim, ilk anadilinde (Fransızca) **"No no, merci!.."** diye konuşan koca burunlu şövalye, yeni anadilinde (Türkçede) **"İstemem, eksik olsun!"** diye haykırmaktadır.

Sanırım, hem egemen güçlerin yazara ve yazına bütün tarih boyunca niçin bunca düşman kesildiklerini, hem de yazarın günümüzdeki kimliğinin ve görevinin ne olması gerektiğini, asıl bu anadilli, hatta çok anadilli oluş açısından irdelemek gerek galiba...

Yani Türkiye'de, dediğim gibi, yazarı etkileyen, onun düşünsel birikimini sağlayan yazınsal eylemini biçimlendiren koşullar. Yani biraz daha gerilere gidip daha geriden, daha uzaktan bakmanızı istiyorum.

Aziz Nesin: Şimdi efendim Türkiye'de hiçbir yeni düşünce yaratılmamış. Bizim, yeni, yalnız yeni düşünceler değil yani hiçbir yenilik, teknolojik olarak felsefi olarak hiç böyle bir olay olmamış. Peki biz nasıl bunları elde ettik. Bizim şimdi bir zamanlar Avrupa Avrupa denirdi, yanlış, tabii coğrafya olarak değil de uygar dünya. Bereket versin ki Türkiye dünyada yalnız değil. Yapayalnız olsaydı Türkiye bugün var olduğunu sandığımız bilimsel, felsefi, teknolojik hiçbir şey olmazdı Türkiye'de. Çünkü çıkaramamış bu millet. Tarihi boyunca çıkaramamış. Yalan yalan, söylediklerinin hepsi yalan. Hiç, yani olur da insan yüz tane ya da bin tane alır da binbirinciyi de kendi katar, hiç katmamış. Bunu söyleyin-ce tabii, işte en akıllılar bile, en ilericiler bile karşı geliyorlar. Var diye arıyorlar tarihimize neler var diye. Avrupa demiyorum, yani neresi olursa olsun, ne öğrendikse dinsizlerden öğrenip aldık. Bugün de hayatımızı onlara borçluyuz. Bugün en dindar adam en müslüman adam ameliyat olduğu zaman gavurların bulunduğu yöntemlerle ameliyat oluyor. Biz neyi örnek alacaktık kendimize. Tabii bizim memleketimizde örnek adamlar çıkmamış anlamına gelmez. Buluş olarak diyorum. Edebiyatçıyız biz hepimiz edebiyatçıyız. Hangi edebiyat okulu Türkiye'den çıkmıştır. Çıkmaz mümkün değildir. Biz hep başkasının kuyruğundan gideceğiz. Resimde, heykelde, müzikte, teknolo-

jide, felsefede biz bunları Türkiye'ye borçlu değiliz. Biz bunları hep yabancılardan öğrendik. Şimdi derdimiz şu tabii, bunu söylerken de yanlış yorumlayacaklar tabii, işte emperyalisttir evet emperyalisttir şudur budur ama alçaklığı ince bir alçaklıktır. Kurnazca bir alçaklıktır. Yoksa iyidir demek istemiyorum. Ben başka bir şey söylüyorum. Tarihi devirleri yaşamış insanlar olunca; biz yaşamamışız. Biz onlar yaşadıkdan sonra üçyüz yıl dörtyüz yıl sonra aklımız başımıza gelmiş ya da gelmiş değil de aklıbaşına gelenler olmuş. O yenilikleri aynen almışız.

Feridun Andaç: Bugün Türkiye'de aydının getirildiği konum üzerinde duralım, diyorum. Siz, kırklı yıllardan beri, özellikle siyasal iktidarların aydınlar üzerindeki baskısını yoğun yaşamış birisiniz. Bugün aydının getirildiği konum salt 12 Eylül'ün getirdiği etkilerden mi kaynaklanıyor? Yoksa; şimdi dünyada bir değişim var. Yani onunla elbetteki kendi iç gelişmeleri de aydını bir yere getirdi... Ama dünyadaki değişim, çözülmenin Türkiye'de aydın kimliği taşıyan yazar üzerindeki çözülmeye eş bir, yapılanma oldu. İkisi sanki birbirini dengeledi, yani bir çözülmeyi yaşarken ortaya çıkan görünüm de bu. Ne diyorsunuz?

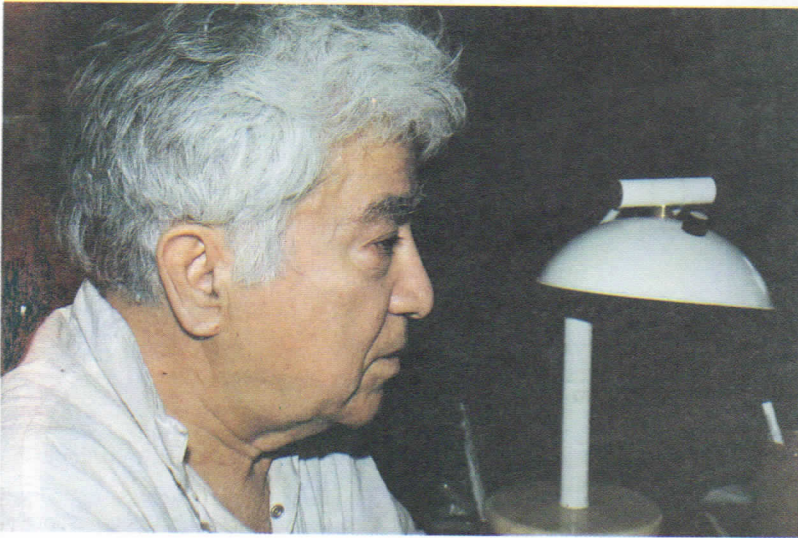
Aziz Nesin: Şimdi yazarın muhalefette olması yalnız Türkiye'ye özgü bir olay değil. Türkiye'ye özgü yanları başka. Var tabii, onlar başka, onları söyleyeceğim. Eğer yazar has yazarsa yazarlığının bilincindeyse her zaman iktidara muhalif olmak durumundadır. Bunu gösteriş olarak yapmaz, bunu doğal olarak yapar. Niçin yapar? Çünkü yazar içinde bulunduğu koşulların iyiyeye doğru gelişmesini ister.

İktidarlar da içinde bulunulan koşulların korunmasını ister. Bu yüzden yazarla, sanatçıyla hatta aydınlı iktidar daima muhalefet halindedir. Hep daha iyi olmasını ister, zaten yazarlık budur. Bulunduğu ortamın, koşulların daha iyi olması için savaşımlar veren insandır. İktidarsa kendi ideolojisini sürdürmek ister.

Bu yüzden dünyanın her yerinde, yazın tarihine bakarsanız, büyük yazarların hiçbiri hükümetle bağdaşık, uyumuş insanlar değildir.

Şimdi Türkiye'nin başka bir özelliği var. Bu özelliğe değinmek benim için doğrusu zor. Çünkü yeni birtakım düşmanlıklar kazanacağım. Türkiye Türkiye olduğundan beri, Osmanlılardan beri, ilk zamanlarından beri, şamanizmden beri, müslüman olunca daha fazla merkezi yönetim altında. Merkezi yönetim altında olunca hiçbir yenilik olmaz. Ne felsefi, ne düşünsel, ne bilimsel, ne teknolojik. Onun için bizde bir şey olmamıştır. Merkezi yönetim. Bu merkezin en üstünde kim bulunuyor? En üstünde biliyorsunuz, o soyut varlık bulunuyor. Onun dediği olur. Benim düşünmem gerek yok. O beni düşünür. Benim bir şey yapmama gerek yok. Benim iradem cüzi irade, külli irade ondadır. O bana yaptırır, yapılan şeyi o yaptırır. Böyle düşünün düşünün bu toplum bu hale gelmiş. Bunu benimsemiş. Yalnız bu toplum değil tabii, bütün geri kalmış ve işte göksel varlığa ya da başka kutsal varlığa inanmış toplumlar böyledir. Kuşku yoktur içerisinde. Kuşku kalkmış. Acaba böyle mi olur, öyle mi olur bu yok.

İnsanların korkak olması bundan. Herkes birbirinden korkar. Kadın kocasından, çocuk babasından, onbaşı yüzbaşısından, yüzbaşı albaydan, öbürü generalden allaha kadar bu böyle gider. Bizim toplumumuz bunun etkisinde kalmıştır. Kendileri dinsiz olsalar bile aydınlarımız bu korku altındadır. Bu geleneksel ola-

rak, hatta bir anlamda şöyle toplumsal genetik olarak bu böyle. Onun için bizde yeni bir şey çıkmaz. Bu düşüncedeki insanlarla yeni bir şey olamaz. Çünkü kuşku yok, duymuyor. Eskisinden kuşku duymuyor. Bu toplumda ne olur? Bu toplumda maymun taklidi olur, taklitçilik olur.

Öner Yağcı: Şimdi şöyle bir sorun var. Ta sizin mücadeleye başladığımızı bildiğimiz yılların öncesine gidelim. Cumhuriyetin kurulduğu yıllarda, yani altıyüz yıllık bir örümcek karanlığının içerisinde, bir kadro çıkmış ve kelleyi koltuğa almış, laik bir Cumhuriyet yaratmaya çalışmış. Bunun arkasından sizler her gün acılar çekerek bir şeyler yapmaya çalıştınız. 27 Mayıs'tan sonra, 12 Mart gençliğinin Türkiye'de yaptığı bir direniş var. 12 Eylül var. Bu arada yine bu yıllara geliyoruz. İnsan Hakları Derneği'nin kuruluşu, PEN'in kuruluşu, Aydınlar dilekçesi, Onbinler olayı, Dil Derneği olayı. Bütün bunların dışında insanlar kitaplar yazıyorlar, çeşitli yerlerde konuşuyorlar, çeşitli dergiler çıkıyor. Anadolu'nun dörtbir bucağında belki iki kişi üç kişi, Anadolu'nun onbinlik, yirmi binlik kasabalarında karanlıklara karşı mücadele ediyorlar. Bütün bunların birikimiyle Türkiye bugüne gel-

diyse bile, şu sizin çizdiğiniz karanlık tablo şu an geldiğimiz nokta. Bütün bu mücadeleler olmasaydı, demek ki kopkoyu bir karanlıkta olacaktık. Biz bu kopkoyu karanlığı hiç olmazsa alacakaranlığa çeviren insanların sayesinde bugün geldik. Örneğin bugün kitaplar üçyüz basıyor olabilir. Veya ne bileyim, dergiler olmayabilirdi. Elli tane demokratik diyebileceğimiz dergi çıkıyor, Anadolu'nun şurasında, burasında. Beşyüz basıyor, bin basıyor ama insanlar bir şeyler yapmak için çırpıyorlar. Bütün bu işte derneklerin olsun, Aydınlar Dilekçesinin olsun, Bilal olayının yaratılmasında olsun siz büyük ölçüde yalnız kaldınız. Ya da hepsinin öncüsü olmak zorunda kaldınız. Ama hiçbir zaman tam olarak yalnız kalmadınız. Her seferinde birileri vardı yanınızda.

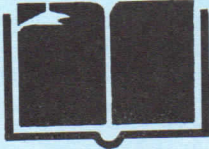
Aziz Nesin: Kesin, kesin.

Öner Yağcı: Bir şeyler mutlaka var.

Aziz Nesin: Ben tabii genel olarak konuşuyorum. Yoksa hiçbir şey yok demek istemiyorum. O zaman hem ayıp olur hem yanlış olur. Ben aydınların genelini düşünüyorum. Yani çoğunluk ne yanda. Elbette bir adam iki adam yapmış değil işi. Aydın Dilekçesi bir grup tarafından hazırlanmış bir olaydır. Ve gerçekten yürekli

insanların yaptığı olaydır o dönemde bu işi yapan insanlar. Ama ben Türkiye'yi düşünüyorum. Türkiye alanını düşünüyorum. Türkiye düzeyinde düşünüyorum. Altmış milyonun içerisinde Aydınlar Dilekçesi çok güzel bir örnektir. Biz iki bin küsur imzayı zor bulduk. Başvurdularımız onbinden fazlaydı, yirmibinden fazlaydı. Ama bunlar apaçıktı. Kaytardılar gelmediler. Yani ben sayısal çoğunluk üzerinde duruyorum. Çoğunluk ne yanda ve her gün o çoğunluk artıyor. Gericilerin safında onların sayıları günden güne artıyor. O zaman biz günden güne azalıyoruz. İşte bu azalma demek tıpkı şirketlerdeki büyük sermaye gibidir. Yüzde ellibiri elinde tutan şirket egemen olur. Yüzde altmış olursa daha çok egemen olur. Türkiye'de yüzde doksan onların elinde, Bizim yüzde onumuzun, yine Osmanlıca söyleyeceğim, esamisi okunmuyor. Tabii ben demek istemiyorum ki Türkiye hiçtir. Hayır. Türkiye'de savaşım veren insanlar vardır. Hapisanelere giren, sürgünlere giden, demokrasi uğruna, demokratik savaşım uğrunda olan insanlar vardır çok şükür. Ama günden güne sayıları azalmakta bunların. Her gün üçkağıtçılar; yani aydın diyorsun üçkağıtçı çıkıyor ya da gericiler çıkıyor;

GÜNÜMÜZDE YAZARIN İŞLEVİNİ YERİNE GETİRMESİNE ENGELLER VAR MI? VARSA NELERDİR?

Şükran Kurdakul
PEN Yazarlar Der. Bşk.

Siyasal iktidarların ülkemizde yıllar boyunca düşünme ve örgütlene özgürlüğüne karşı oldukları bilinmektedir. Yasaklar sadece çöküş sürecine giren Osmanlı İmparatorluğu'nda değil, Cumhuriyet döneminde de çıktı edebiyat adamlarının karşısına. İki tür yöntem özgürlüklerimize gölge düşürüyordu:

- Baskı,

- Satın alma girişimleri.

Özellikle 1950'li yıllarda DP'nin ceza yasasına getirdiği ağırlaştırıcı hükümler, birçok çağdaş edebiyat adamının ağır ceza mahkemelerinde yargılanmalarına neden oldu. Bir bölük edebiyat adamının da gönüllü gönülsüz bu partinin iktidarıyla her alanda işbirliği yaptığına tanık olduk.

Üzerinde durulacak nokta şudur bence: Kuşkusuz yapıtlarıyla çağdaş edebiyatımızın yol açıcılarından olan Yahya Kemal Beyatlı, Ahmet Haşim, Abdülhak Şinasi Hisar, Yakup Kadri Karaosmanoğlu gibi ustalar devletin ilerlemeye karşı edimlerini değerlendirecek bir örgüt ve örgütlenme biçimi bırakmadılar bize. 1950-1960 arasında Oktay Rifat, Melih Cevdet, Rifat Ilgaz, Orhan Kemal gibi değerlerimiz en az 7,5 yıl ceza istemiyle yargılanırlarken

dönemin PEN Kulübü ve Türkiye Edebiyatçılar Birliği yöneticilerinin duyarlılığı söz konusu değildi.

Ancak 1960'lardan sonra örgütlenme bilincine sahip çıkan az sayıda edebiyat adamının girişimleriyle bir kimlik kazanan Türkiye Edebiyatçılar Birliği aykırı güçler karşısında tavır alabildi. Birliğin, ilk kez, devlet baskısının simgelerinden olan 141. ve 142. maddelerin kaldırılması için eyleme geçmesi edebiyat adamının, yazarlığı dışında kimliğini ortaya koymasının ilk aşaması sayılabilir.

Bugün daha değişik engeller karşısında düşünce yaratma özgürlüğümüz. Egemen güçlerle bütünleşmiş sayabileceğimiz iletişim araçları, tabana en yakın kesimdeki insanların istemlerini görmezlikten geldiği gibi, bizlerin de işlevini hiçe saymaktadır. Yetişen kuşaklar üzerindeki görünmez baskı ve hiç sıkılmadan kültür emperyalizminin etki alanına girmesi bizi yalnızlaştıran nedenlerin başında geliyor. Sanıyorum, kendi dünyasına kapanmak istemeyen her yaratı adamının gözden kaçırılmaması zorunda olduğu bir durum bu.

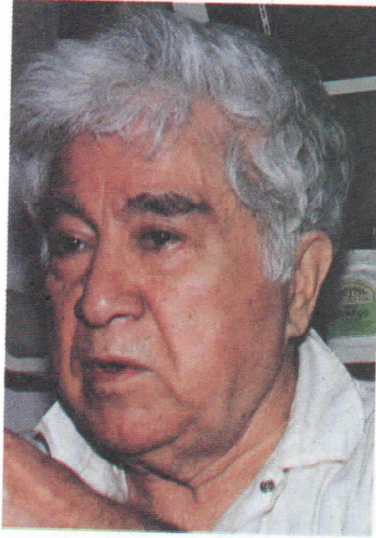
Çeşitli ülkelerde yapıtlarıyla edebiyatlarının öncüsü olmuş büyük ustaların (örneğin Nazizme karşı savaş veren işgal altındaki Fransız edebiyatçıları) da karşı karşıya kaldığı bir savaşım durumu bu.

Çağdaşlaşma bilincimizi iki yönlü bir çaba istiyor bizden. Hem yaratma eylemimizi sürdürüceğiz, hem örgütlenme bilincimizi koruyacağız. Varoluşumuzun ve çilemin nedeni de budur bence.

bunların sayıları her gün artıyor. Ve artmakta. Tehlike burada. Yoksa ben, Türkiye hiç, sıfırdır olur mu böyle bir inkar olabilir mi? Yadsıyabilir miyim, burada demokratik savaşım verildi, veriliyor, hâlâ verilmekte; yazarlarımız var, çizerlerimiz var. Bir sürü insan var, bugün bu aydınlar var. Gazeteye gelen yazılar var okur yazıları, yazarlar kadar önemli. Bunlar yazar değil başka iş yapıyorlar. Yazılarından anlıyoruz ki, okur mektuplarından son derece ileri ve savaşım veren insanlar var. Ama bunlar yetersiz. Bunlar bir şey değil. Türkiye'yi bunlar bir yere getiremez.

Feridun Andaç: Kendi kendinizi şöyle bir sorguladınız mı? Aziz Nesin bu kadar yıl, bunca şey yazdı, yaptı; özellikle ümmetçi bir toplumda, ümmetçi bir toplumun edebiyatında çağdaşlaşma yönünde çaba gösteren birkaç isimden biri Aziz Nesin'dir. Özellikle böyle bir toplumda gülmece edebiyatına yeni bir boyut getiren, bırakın diğer şeyleri, o insanın öyküsünün eğrisi doğrusu derinliği, yoğunluğu, varolan ya da olmayan yanları, bu perspektifle hiçbir zaman gündemleştirilmedi. Yani tartışılmadı Aziz Nesin. Onun edebiyatçı kişiliği hakkında ama özellikle yazın ortamında birtakım yalan yanlış şeyler yazıldı. Bu çerçevede bir kendinize baksanız bir kendinizi sorgulasanız neler diyebilirsiniz?

Aziz Nesin: Şimdi dediğiniz doğru. Sanırım ki okurlar da biraz ayırımıdadır. Öyle sanıyorum. Çünkü hiç gözardı edilecek bir konu değil. Ben kendi kendime kendi yazarlık, yazın yazarlığı yerimi belirleyecek durumda değilim. Böyle bir şey olamaz. Hiçbir yazarın yapmaması lazım. Ben öyle yapanları da kınıyorum. Benim arkadaşlarım dan iyi yazarlar var. İyi yazarlar ama o söylediklerinizi kendileri yapıyorlar. Ben kınıyorum. Yapmadım hayatımda. Yapamam, yakıştıramıyorum. Bir yazara yakışmaz. Ben kendi kendimi değerlendirmek, açıklamak bakımından bir şey yapamam ve söyleyemem. Bu bana çok ayıp geliyor. Onun için hiçbir şey yapmıyorum bu konuda. Halbuki politika öyle değil. Onun içine müdahale ediyorum, karışıyorum, onun için o yanım çok ortaya çıkıyor, bu yanım çıkmıyor. Örneğin ben size şunu söyleyeyim ki, 25 yıldan beri benim kitaplarım hakkında yazı yazılmamıştır. 25 yıldan beri. Yani bir eleştirmen romanlarım, oyunlarım hakkında, şiirlerim hakkında... Siz biliyorsunuz neler yazıldığını. Onları özellikle kitaplarıma koyuyorum. Ben şimdi çıkıp da, ben şiirde şunu yapıyorum, oyunda şunu yapıyorum

Türkiye'de

savaşım veren insanlar vardır. Hapisanelere giren, sürgünlere giden, demokrasi uğruna, demokratik savaş uğrunda olan insanlar vardır çok şükür.

diyemiyorum, ayıp geliyor bana bu. Bir fabrikatör, diyelim tekstil fabrikası sahibi, benim kumaşlarım en iyi kumaştır, benim kumaşlarım dayanıklıdır, benim kumaşlarım yumuşaktır diyebilir, ayıp da sayılmaz ama bir şair çıkıp da ya da oyun yazarı, benim şiirlerimin, oyunlarımın şöyle değeri vardır, böyle değeri vardır diyemez. Bunu kim der? Bunu söylemeye hakkı olan, hakkı olduğu sanılan eleştirmenler söyler. Eleştirmenler, en tanınmış eleştirmenler, şu veya bu nedenle bana karşı insanlardır. Bana karşı oluşları da benim karakterimden ileri geliyor. Yalnız bunlar aslında fena insanlar değildir, iyi insanlardır, zeki insanlardır ama bunlar beni hiç yazar saymamışlardır. Onların evreni küçük, çok

küçük. Onun için yokum yani edebiyat dünyasında kendi kendime edebiyatçı diye ortaya çıkacağım. Nasıl çıkarım, ben kendi yaptılarım çıkarım. Ben de çıktığıma inanıyorum. Durmadan kendinden söz eden, falan kitabının falan dile çevrildiğini, falan bilmem ne basıldığını, bunları o kadar çok gördüm yaşadım ki, artık bunları ben hiç görsem, hiç konuşmasam da kendim için ek-siklik saymıyorum, ama zamanımı vermekle kaybediyorum.

Feridun Andaç: O zaman diyorsunuz ki bir yazar yalnızca yazdıklarından sorumludur.

Aziz Nesin: O kadar.

Feridun Andaç: Peki Aziz Abi; gelelim, son on yıldır yaşantımıza bir virüs gibi giren medyaya. Yazar, bugün, geniş bir çevrenin kitlenin 'tanınan' kişisi (benimsensin/benimsenmesin) konumunda yani ürünü değerli olsun, değersiz olsun; az yazsın öz yazsın; çok yazsın... Hiç buna bakmıyor medya. Yani geniş bir kitle onu benimsesin, kendi dilediği bir konuma getiriyor. Günümüzdeki yazarın bu konumu, ona neler yüklüyor? Nelerle yükümlü kılıyor O'nu. Örneğin 50'li, 60'lı yılların Aziz Nesin'i ile bugünün Aziz Nesin'ini ele alırsak...

Aziz Nesin: Şimdi genelde medya bakımından doğrusu büyük bir fark yok benim açımdan. Büyük fark yok. O zaman beni hiç yaşamıyor sayarlardı. Ve ben biliyorsunuz 200'den fazla takma isimle yazdım, imzayla. Bu belki dünya rekorudur. Bunu keyfiden yapmadım. Kendi adımla yazmıyordum. Çünkü gazeteler almıyordu benim yazılarımı. Benim de kalemimden başka geçinme yolum yoktu. Gazetelere başka adlarla yazıyordum. Üç kuruş para alacağım falan diye onların çoğunu alamıyordum. Radyoya skeçler yazdım hapishaneden. Gönderdim, cigara parası alalım diye. Beş tane oyunum oynandı. Para almaya gittim, kendisi gelsin dediler. Başka adla olduğu için gidip onu da alamadım. Cigara parasını alamadım. Benim hayatım da böyle geçti. Ben daima reddedilen bir yazar oldum Türkiye'de. Şimdi şu asıl dokunuyor doğrusu, dokunmuyor değil, yalan söylemek istemiyorum. Şimdi devlet bana karşı böyle tavır alırken ve büyük sermaye ve gazete sahipleri bu tavır alırken yakınımlar olan arkadaşlarım da aynı tavır aldılar. Benden hiç bahsetmediler, benden söz etmediler. Benim yazımı kitabımı ortaya koymamaya... Bu biraz ağır, biraz değil, epeyce ağır geliyor. Bunlardan ne yazık ki bir tanesi Asım'dır. Ki en sevdiğimdir. Bu gurubun içinde en sevdiğimdir. Hele şimdi ölümünden

sonra bunu söylemek uygun düşmez ama gerçek budur. Gerçek budur. Benim için bir tek satırı bile yoktur. Ha vardır, **Büyük Grev** olayında olduğu gibi aleyhte olduğu zaman hemen bana saldırmıştır. Dediğim gibi derim sert olduğu için dişleri kırılmıştır. O bana tabii dokunuyor, dokunmuyor değil. Onlarla birlikte hapis yatmışım. Onlar eleştirmen, benimle bir alışverişleri yok. Ama nedense böyle yani, hiç benden bahsetmedi. Çok az insan bahsetmiştir benden. O da bahsetmek zorunda kalmıştır. Onlar da tanınmış eleştirmen değildir. Bu memlekette beş tane, altı tane, diyelim ki on tane eleştirmen var. Bunlar beni ele almamışlardır. Kendilerine göre kötü bir şey bulmuşlarsa yazılarında o zaman almışlardır. Bunun nedeni var tabii bence de. Pek söylemek de istemiyorum ama güzel

bir neden değil. Ben buna çok alıştığım için hiç ama hiç üzülmiyorum. Hatta örneğin şeye şaşıyorum, bazen beni böyle bir eleştirmen, örneğin siz, (Gürsel) Aytaç Hanım güzel bir şey yazınca, aaaa diyorum, seviniyorum tabii. Aleyhte de yazmamışlardır. İlginç olan. Yani yazar da şu, şu bir şeyler yazar da eleştirir, yani o da olmamıştır. Beni yok saymışlardır. Ben yoktum bu dünyada, edebiyatçı olarak yokum. Politik olarak yok saymak mümkün değil. O zaman da eleştirerek. İşte Sivas'ta da oluyacaktı, Şeytan Ayetleri'nin sırası mıydı gibi yani böyle birtakım gerçeklerle benden bahsetmişlerdir.

Feridun Andaç: Peki Aziz Nesin, burada sözünüzü kesiyorum; yani şu aşamada sunu diyebilir misiniz; şu ürünümle şunları şunları yaptım. Bunu biraz açmanız isteyeceğim.

Aziz Nesin: Tiyatroda çok şey yaptım. Tiyatroda çok önemli şey yaptım. Kimse farkında değil. Nazım'ın söylediği gibi, Ceviz ağacı gibi polis bile farkında değil. Benim tiyatrodaki ne yaptığımı kimse bilmiyor ki. Kim bilecek. Ben kendim söyleyemem. Onu eleştirmen bilecek, sonra gülmece olmayan öykülerimde de bazı şeyler yaptım. Örneğin Son dört beş kitabım, **Maçınli Kız İçin Ev**, 4-5 kitap var. Onlar bence tabii, kendim benim söylemek doğru değil ama, romanlarımın da hepsi değil, 4-5 tanesi. Örneğin **Surname** önemlidir, Asıl **Büyük Grev**'de var. Yani biçimsel olarak da bir yenilik var, öz olarak da bir yenilik var ama yazacak kimse yok ne yapalım. Benim son çıkan kitaplarım için bir satır yazılmadı. Şurda sırayla

duruyor işte. Yazılmış olanlar varsa çoğu ya şüphelidir ya aleyhtedir. O da böyle çok değil. Gençler de aleyhte. Yani öyle ünlenmek, aleyhimde yazarak, beni kötüleyerek uğraşıyorlar. Moda oldu yani benim aleyhimde yazmak. Bakıyorum bir sanat edebiyat dergisine benim aleyhime yazıyor. Tabii neyse canım bunlara gerçekten önem vermiyorum. Ama bir şey var tabii içimde. Nedenlerini bildiğim için üzüntü var. O nedenler güzel değil, onu biliyorum tabii, çirkin nedenler.

Feridun Andaç: Peki ama bu çerçevede yine yaratma özgürlüğünüze diyelim getirilen, sınırları yongun yaşadınız. Bir dönem gazeteci kimliğiniz öne çıktı. Ama o dönemde de sizi gülmeceye iten bir yan vardı. Ülkenin toplumsal koşulları da diyebiliriz buna...

Aziz Nesin: Benim için şimdi özelliği de var. Yani gülmeceyi öbür edebiyat dallarından çok büyük ayrılığı var. İki koşul gerekli biri toplumsal koşul. Öteki bireysel koşul. İkisi denk düşerse önemli yazılar yazılabilir gülmece. Bireysel koşul bende vardı, toplumsal koşul memlekette vardı. Yoksa gülmece yeteneği yalnız başına, toplumsal gereksinme yoksa olmuyor, öbür şeye benzemiyor, tiyatroya, şiire falan biçimlere benzemiyor. Özellikle toplum sizden bunu şeker hastasının bol yemek yediği gibi sizden gülmece istiyor. Aynı yazar toplumsal gelişme olmadığı zaman aynı başarıyı gösteremiyor. **Markopaşa** dönemi toplumun böyle bir gereksinme sunduğu dönemdir. Nasrettin Hoca dönemi de böyledir. Aristophanes dönemi (eski Yunan'da) o da böyle bir dönemdir. Bunu toplum

KİMLİK TESBİTİ

Ahmet Say
Edebiyatçılar Der. Eski Bşk.

TYS benim öz örgütümdür. Ülkemizde yazar hareketinin sesini kamuoyuna duyurabilmek için uzun yıllar çaba göstermiş bir demokratik meslek örgütüdür. Dergi girişimi dolayısıyla örgütümüzü kutlarım. İstenilen oyulum çerçevesinde konu başlığı üzerindeki görüşlerimi özetle sunacağım:

1. Günümüz : Kanımca "günümüz", bir yazarı dolaylı biçimde etkileyebilir. "Günümüzün" yazarı, günümüzde yaşadıklarından yola çıkarak insanlığın geçmişten geleceğe yönelik duyarlılıklarını anlatır. Evrensel planda "insan"ın sonsuz özelliklerini sergilemeye çalışır. Ama "günümüz" eğer "gündelik" olana indirgenirse, "yazar"ın işlevi ortadan kalkar. O zaman, "edebiyat"ın yerini "gündelik" gazete alır. Gerçek bir yazarın "gündelik" işlerle uğraşmadığı kanısındayım. Öyleyse "günümüz yazarı" yoktur, "bütün zamanların yazarı" vardır.

2. Yazar Kimliği: Bu yakıştırmayı, "birey" olarak yazarın kendisi dışında başkalarının yöneltmeye hakkı yoktur. Yazar olan kişi, "kimliğinin bilincinde" olduğu için "yazar"dır. Dışardan birisi, yazara "kimlik" veremez. Her halde yazar, yaratıcı çabasıyla kimlik kazanır.

3. Yazarın Üstlendiği Misyon: "Misyon" lafını sevmiyorum. Daha çok Hristiyanlık'ta kullanıldığı için belki de. "Yazarın üstlendiği misyon"a gelince... Lütfen reçete vermiyelim. Vallahi ters teper. Bireye de, topluma da, yazara da yazık etmiyelim. Yaratıcılığa karışıldığı düzen ve ortamlarda, "yaratıcılık" süner, eriyip gider. Diyeceksiniz ki, "Madımak Oteli toplu kıyımında bazı yazarlar Neron keyfini yaşadılar."

Hayır, onlar yazar değilmiş meğer. "Günümüz"de kendince bir "kimlik" teyelli durmuş meğer üstlerinde. "Üstlendikleri misyon" da meğer "Neron keyfi"ni yaşamamış.

Onları bir daha "yazar" yerine koymayalım lütfen... Zaten "kimlik tesbiti" yapmıyoruz. Ne biçim bir yaratık olduklarını varın siz düşünün... Ya da en iyisi, boş şeylere kafanızı yormayın...

istiyor sizden. O toplumun istemine yanıt verecek bireysel koşulları olan bir yazar varsa o da buna yanıt veriyor.

Feridun Andaç: Peki tarihin ve gelenekselin bu kimliğiniz üzerinde etkisi?

Aziz Nesin: Bu çok açık görülmüyor bende. **Surname**'de olduğu gibi yani. Ben kaynaklarımı geleneksel edebiyatımızdan alıyorum. Aşu yaparak bütün uygar dünyanın en iyi yapıtlarıyla. Orada bir aşılama var. Yani orda kalmıyor. Bizim geleneklerimizle kalmıyor. Ve hiçbir zaman taklit de etmiyorum. Özünü alarak yapıyorum. Benim bütün gülmece öykülerim aşağı yukarı, aşağı yukarı değil kesin öyle temelde Türkiye'ye dayanan ama dünya görüşü olarak uygar dünyaya uyan öykülerdir. Romanlarım da öyle, hepsi de öyle.

Benim yaşadığım çağda Türkiye nasıldı, bunun nasıl olduğunu anlamak için benim öykülerimi yan yana koyarsanız Türkiye'nin toplumsal engebeleleri ve topoğrafyası ortaya çıkar.

Bunun için yazıyorum, her konuda bunun için çalışıyorum. Aziz Nesin'in yaşadığı dönemde Türkiye nasıldı. Benim öykülerim okunursa bu toplumsal olarak ortaya çıkar. Bu iddiayla ve bilinçli olarak bunu yapmaya çalışıyorum.

Feridun Andaç: Aziz Abi, o tesbitinizle sanırım şuraya geliyorsunuz. Yazarın işlevi değiştirmek, değişimi yakalayıp yansıtmak...

Aziz Nesin: Kesin, Yazar toplumsal koşulları daha iyiye değiştirmek için görev yapar. Hangi dalda yazarsa yazsın yapması gerekir, yapar değil yapılmalıdır.

Öner Yağcı: Ben iki şey sormak istiyorum. Söylediklerinizden, sizin yapıtlarınızdan Türkiye'nin toplumsal topoğrafyası çıkabilir dediniz. Toplum bilimcilerin bu anlamda bir

eğilim, merakı, ilgisi oldu mu sizin eserlerinize bir. İkincisi ise eleştirilenler yok saydı, görmediler, böyle bir yazar yok demeye getirdiler, antolojilere almadılar, eleştirilenler 25 yıldır eleştirmediler diyorsunuz. Bütün bunlara karşın bir yazar olarak, gülmece yazarı, oyun yazarı olarak, anı yazarı olarak, şair olarak roman yazarı olarak edebiyatın birçok dalında yapıtlar üretiyorsunuz. Nasıl varsınız. Nasıl ayakta kaldınız?

Aziz Nesin: Tabii önemli bu. Ben okurlarımın yanımdayım. Ben öyle sanıyorum ki benim kadar okurlarıyla yan yana, eski deyimle hemhal olmuş insan yok. Bana gelen mektupları görseniz şaşırırsınız. Aynen böyle söylüyorlar. Seni biz hep yanımızda hissediyoruz. Türk okuru, Türk halkı beni gerçekten yanında hissediyor. Bu da içtenliğe bağlı. Benim içtenliğimi biliyor. Bir ikincisi okur bir yazarı her zaman sınava çeker. Farkına varmadan, yani sınava çekiyorum diye değil. Nasıl çeker, eylemleriyle, sözleriyle, konuşmalarıyla. Beni bugüne kadar olduğumdan başka türlü görmedi kimse. Nasılsam öyleyim. Beni sınava çeker tabii. Türk halkı hatta okuyucu olmayanlar bile. Şimdi diyelim ki, gerici ama namuslu bir adam, benim hakkımda namussuz bir adam diyemez. Öyle mektuplar da var çünkü, geliyor. Benim yaşamımla yazılarım arasında hiçbir karşılık yok. Hiçbir çelişki yoktur. Kendim için böyleyim, Kimse için böyle değilim. Zaten öyle olsam, döneklilik yaparım, değişmeler olur bende. Hiçbir şeyde geriye doğru gidiş olmadı. Yapmadım. Bu yüzden sanıyorum ki en çok köylerde okunuyorum. Kasabalarda okunuyorum. Bu ona bağlıdır.

Öner Yağcı: Zaten herkes biliyor. İmza günlerinizde kuyruklar oluyor hep. Peki toplumbilimcilerin tavrı konusunda neler diyorsunuz?

Aziz Nesin: Bu kitapta (**Onursal Doktor Olmamamın Büyük Onuru**) var, size verdiğim kitapta, ne yazmışlar yabancılar, benim hakkımda neler demişler var. Anlatmışlar. Çok güzel anlatmışlar bence. Neden çok okunduğumu anlatmışlar.

Öner Yağcı: Lefevbre'nin bir kitabında Lenin'in en büyük başarısının Rus insanını ve toplumunu onların yapıtlarından tanıdı. Gogol'den, Tolstoy'dan, Puşkin'den tanınması der.

Aziz Nesin: Sanıyorum benim kitaplarım bu bakımdan da yalnız sosyolojik bir belge değil ama edebi değeri, estetik değeri olmakla birlikte Türkiye'yi tanımak için önemli şeyler

de var. **Böyle Gelmiş Böyle Gitmez** örneğin, roman değil tabii, ama onun için de aynı şeyi söylüyorlar. Bir belgeseldir. Ona çok önem veriyorum. Yaşadığım dönemlerde Türkiye'de neler var, engebeler, ahlaki engeller, değer yargıları, bunları veriyorum.

Öner Yağcı: Yeni projeleriniz abi? Önümüzdeki günlerde neleri yapmayı planlıyorsunuz?

Aziz Nesin: Korkunç. Korkunç önümüzdeki dönem, korkunç ve acıklı. Zaman kalmadı. Zamanım hemen hemen hiç kalmadı. **Böyle Gelmiş Böyle Gitmez**'i hiç olmazsa iki cilt daha yazmak istiyorum.

Feridun Andaç: Başladınız mı?

Aziz Nesin: Başladım, birkaç sayfa yazdım. On on beş sayfa. Çok var yazacağım. Oyunlarım var, çok yazacağım oyun var. Tabii benim oyunlarım iki türlü, bir tanesi müzikaller bilmemler gişe yapan oyunlar, bir de pek oynanmayanlar, ciddiye alınmayan, kimsenin farkına varmadığı oyunlar. Bunlar önemli, çok önemli. Yapacağım çok şeyler var, romanlar var.

Öner Yağcı: Aydınlık'ta yazmış olduğunuz yazılar?

Aziz Nesin: Onları toplayıp kitap yapacağım. Seçeceğim, seçme yapacağım. Bana yararı o oldu yani. Orda çünkü başka yerde açıklayamayacağım düşünceler açıkladım ve çoğu ilk kez söylenmiş düşüncelerdir. Örneğin bunların bir tanesi şey işte o, laikler derneği kurulsun falan diye. Önemli. Yani tümü Türkiye için çok önemli bir şey. Ama az zamanım kaldı. Sağlığım... Öyleye kadar yazı yazıyorum. Saat üçe dörde kadar uyuyorum. Ondan sonra bir saat iki saat gazete okuması geliyor. Akşam oluyor. Olacak şey değil. Zaman müthiş bir şey, İnsan yaşlandıkça zaman böyle somut olarak akıyor, görüyorsunuz. Ben bu işe **Böyle Gelmiş Böyle Gitmez**'e başlayalı yirmi gün oldu. Onbeş sayfa falan yazdım. Asıl yazmak istediğim o. Bir tanesi o. Bir roman mutlaka yazmak istiyorum.

Öner Yağcı: Sizden zaten genel olarak bizim gibi insanların, bizim gibi okurların beklentisi bir anlamda kafalardaki birçok sorunun yanıtlanması olacak. Örneğin Nâzım Hikmet'le ilgili, Sabâhattin Ali ile ilgili.

Aziz Nesin: Evet, evet onlar var. Parça parça bazı şeyler. Yazdım, ke-narından kıyısından. Yaşadıklarımızı yazmamız gerek...

nasıl bir sevdâysa... *

Attilâ İlhan

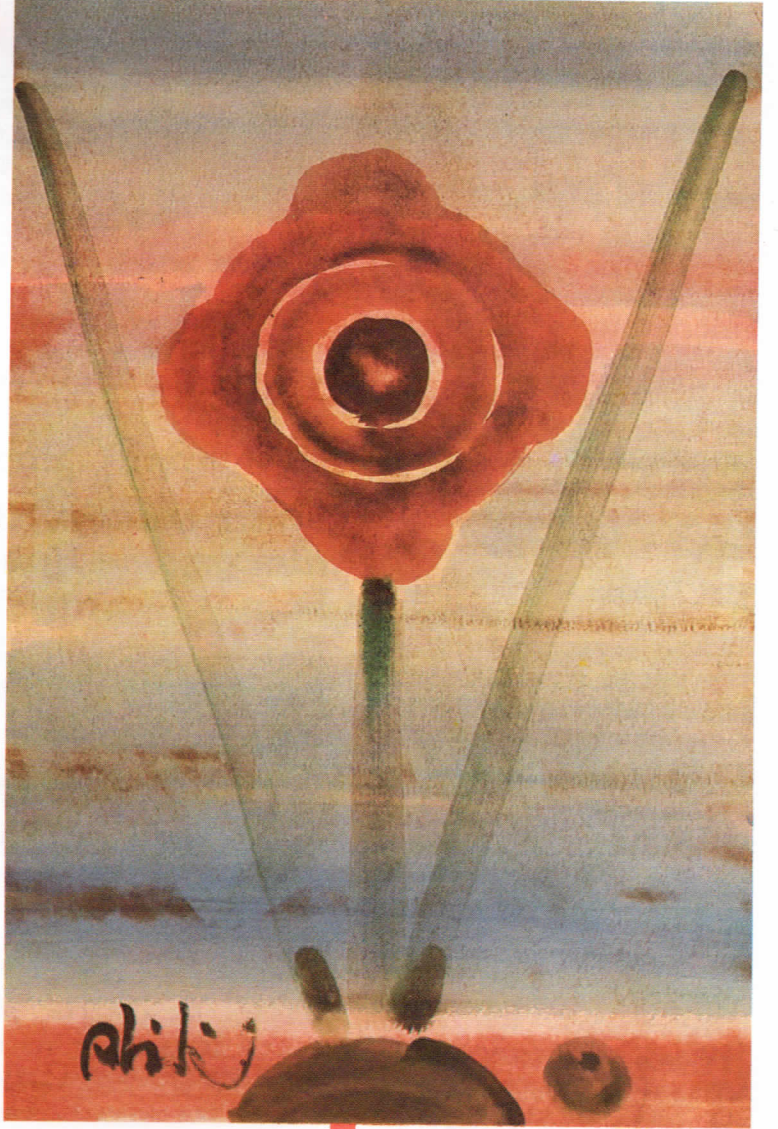
ay çok mu gecikti neredeyse çıkar
sen yalnızlığıma varır varmaz
az sonra yağmuru durduracaklar
rüzgârı değiştirdim
ustura ağzı poyraz

yok canım yıldızları unutmadık
mutlaka yerlerinde bulunacaklar
kenarı yaldızlı mavi bir karanlık
sütlü çıplaklığını örtecek kadar

senin için olduğu asla bilinmeyecek
yapraklarını birden dökcek dutlar
şafak sökerken sekiz on kadar şimşek
balkonda işlemeli müstesnâ bulutlar

ayak bastığın an şehir de değişebilir
yoksa Moskova mı
belki Berlin belki Dakar
belki 30'lardan mehtap yorgunu İzmir
Körfez'de şerefine donatılmış vapurlar

nerede ne zaman kaç kere yaşadık
nasıl bir sevdâysa eskitememiş yıllar
bitirdiğimiz herşeye yeniden başladık
dudaklarımızda birbirimizden mısralar

Desen: Abidin Dino

* Yayınlanacak olan
Ayrılık Sevdâya Dahil
adlı şiir kitabından.

RIFAT ILGAZ'IN ONUR VEREN DOSTLUĞU

Aydın Hatipoğlu

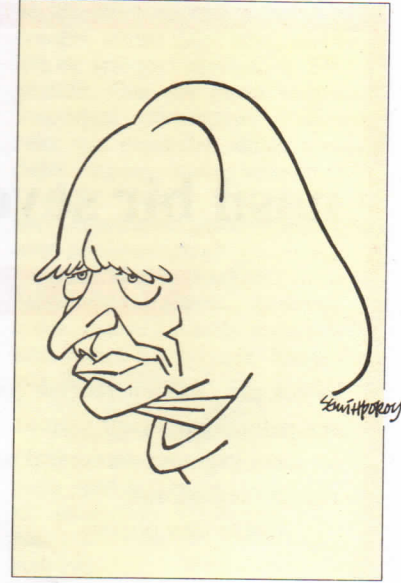
Rıfat Ilgaz'la dostluğumuz, sanırım 1968'de başlar. Türk Edebiyatçılar Birliği'nin kongresinde, Aziz Nesin başkanlığındaki yönetimi fena halde eleştirmiştim. Ne var ki, Aziz Bey anlı şanlı adına dayanarak, benim haklı eleştirilerimi iğneli bir biçimde yanıtlıyor, ben gibi bir tifil şairi susturmaya çalışıyordu ki, Rıfat Ilgaz oturduğu yerden üç sözcükle Aziz Bey'in iğnelerini bir anda kendine geri çeviriverdi. O gün başlayan dostluğumuz, Türkiye Sanatçılar Birliği'nin kuruluşu ve çalışmaları sırasında da sürdü. Sonra 1971'de **Gelecek** dergisini çıkardık. Kimler yoktu ki, kurucuları arasında **Gelecek**'in... A. Kadir, Ercüment Behzat, Fahir Onger, Hasan Hüseyin, Bedrettin Cömert, Asım Bezirci, Rıfat Ilgaz, Metin İlkin, Tekin Sönmez, Zühtü Bayar, bir de ben. Yazı işleri müdürümüz ise, Güngör Gençay.

Öğrenci hareketlerinin ve toplumsal olayların yay gibi gerildiği günlerdi. Yazıların toplanıp ilk sayımızın hazırlıklarının tamamlanması, 12 Mart muhtırasının Süleyman Demirel hükümetini devirdiği günle, aynı tarihlere denk gelmişti. Toplanıp bir durum değerlendirilmesi yaptık kurucular olarak. Kararımız, yola devam-

dı. Tavrımız kimilerince "lüks" sayılan 1961 Anayasası'na ve bu anayasanın sağladığı özgürlük ve demokrasiye sahip çıkarak, sosyalist anlayışın üzerine şal örtülmesini önlemek için çaba göstermekti. İlk sayımız 1 Mayıs'ta çıktı. Sıkıyönetim, sorgu, sual, tehdit... 6. sayıda Sıkıyönetim Komutanlığı'nın "**görülen lüzum üzerine**" kararıyla **Gelecek** dergisi, edebiyat tarihimize mal oldu. Rıfat Ağabey, hep güler-ek karşılıyordu olup bitenleri. Sonra bir şeylere mi, birilerine mi küsüp, çekti doğduğu topraklara, Cide'ye gitti.

“*Stepne*„ im-
**dada yetişip, be-
nim yerime Haba-
bam Sınıfı'nı
yazdı da getirip
hesabını kapat-
tık.**

Ara sıra mektuplaşıyorduk. Bir gelişinde randevulaştık. Buluşma yerini o belirledi. Sirkeci'de Taşakçı Selahattin. Yeri bilmiyordum, tarif etti. "Sirkeci'den Cağaloğlu'na yönel, soldaki ilk sokağa gir, yolun dibinde... Merdivenle çıkacaksın." Gittim, salaş mı salaş bir meyhane. Rıfat Ağabey tanımadığım biriyle oturuyor. Sarıldık, öpüştük. Biraz sonra, tanımadığım adam kalktı. "Nerden buldun ağbi burayı?" diye sormaktan kendimi alamadım. Güldü ve anlatmaya başladı: "Benim buraya vefa

borcum var. Hapisten çıkmışım. Cebimde beş param yok. Kimse de iş vermiyor. Arkadaşlar bile cüzamlı gibi kaçıyorlar. Ben her akşam buraya geliyorum. Selahattin bana bir şişe rakı, biraz beyaz peynir falan getiriyor. Her gün hesaba yazıyor... Birkaç ay bu böyle sürdü. Ta ki, "*Stepne*" imdada yetişip, benim yerime **Hababam Sınıfı'nı** yazdı da, getirip hesabını kapattık Selahattin'in. İşte o gün, bu gün burası benim mekânım. Şu, şimdi giden adam da, o günlerden kalma. Eski polis. Ben Sansaryan Han'da yatarken, arada bir gelir, dışarıdan sigara alırdı gizli gizli. Polis dedimse, levazım polisi. Çok dürüst bir adamdır. Zaten, öyle olmasa buralarda olmazdı."

Yarım ciğeriyle bunca zulme dayandı, direndi de, Asım Bezirci, Behçet Aysan, Metin Altıok'la birlikte 35 canın Sivas'ta kahrolası yobazlar tarafından, devletin aczi veya müsamahasıyla, yakılmasına dayanamadı, sevgili Rıfat Ağabey.

Naim Tiralı

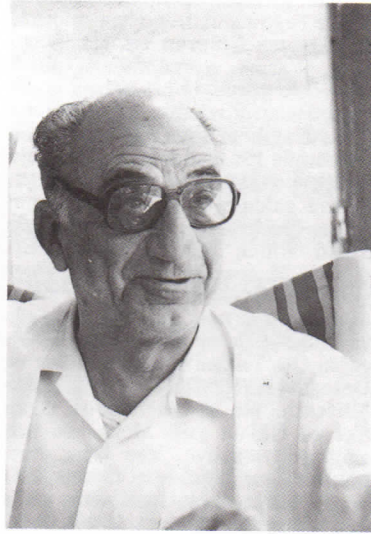
Samim Kocagöz'le İstanbul'da tanışmıştık. Birkaç yıldır öyküler yazan, Hukuk Fakültesi birinci sınıf öğrencisi bir delikanlıydım. İsviçre'den dönen Samim Kocagöz, İzmir'e gitmeden, İstanbul'daki yazar dostlarının çıktıkları kahvelere, pastanelere uğramadan edememişti. O sıralarda, hakkında iyi yazılar yayınlanmış olan "**Telli Kavak**" adlı öykü kitabıyla, sanat çevrelerinde kendinden söz edilen bir genç yazardı.

Yaz dinlencesi için Giresun'a yollanmadan önce, Samim Kocagöz'ün de yedek subaylığını Giresun'da yapmakta olduğunu, Salah Birsal'den öğrenmiştim. Giresun'a vardığımın ertesi günü, kendisine verilmek üzere, koltuğunun altına sıkıştırdığım, Fransızca gazetelere evden çıktım. Şimdi Belediye Evlendirme Salonunun yer aldığı, alayın giriş kapısına hemen ulaştım. Çınarlar mahallesindeki evimizden zaten kırk elli adım tutuyordu.

Samim Kocagöz'ü bulmakta güçlük çekmiyeyim diye, alayda görevli, akrabam, o zaman üstegmen ya da yüzbaşı rütbesindeki, Mustafa Kemal Çilesiz'i görmek istediğimi söyledim kapıdaki nöbetçilere. Yanıma bir posta eri katarak, beni alayın gazinosuna gönderdiler. Çilesiz'le gazinonun kapısında karşılaştık. Her zaman olduğu gibi, aşırı ölçüde övücü sözlerle hoşlayarak, caddeye bakan bahçe kısmına yönelmek istedi beni.

Samim Kocagöz adlı yedeksubay arkadaşımı görmek üzere geldiğimi öğrenince, suratı asıldı. Kocagöz ile nereden tanıştığımızı falan sordu. "O şimdi, subay gazinosunda gözaltında. Giresunlulara dil uzatmış. Haberini yok mu senin?" dedi. Hiçbir şeyden haberim yoktu. Yine de, eğer yasağ değilse kendisiyle görüşmek istediğimi ısrarla yineledim. "Pekiyi, ama sadece beş on dakika!" dedi.

Çilesiz'le birlikte subay gazinosuna girdiğimizde, Samim Kocagöz bir köşede oturmuş, başına kimbilir neler gelecek diye, kara

SAMİM KOCAGÖZ DE GEÇTİ GİTTİ

*S*ubay gazinosuna gittiğimde o bir köşede oturmuş, başına kimbilir neler gelecek diye, kara kara düşünüyor-du.

kara düşünüyordu. Hiç beklemediği bir anda karşısında beni görünce şaşırıldı. Getirdiğim Fransızca gazeteleri verdim. Geçmiş olsun anlamına gelen kimi tümceler sıraladım. Ama iyi anımsıyorum, ne o, olayın bir açıklamasını yapmak gereğini duydu, ne de ben konuyu irdeledim.

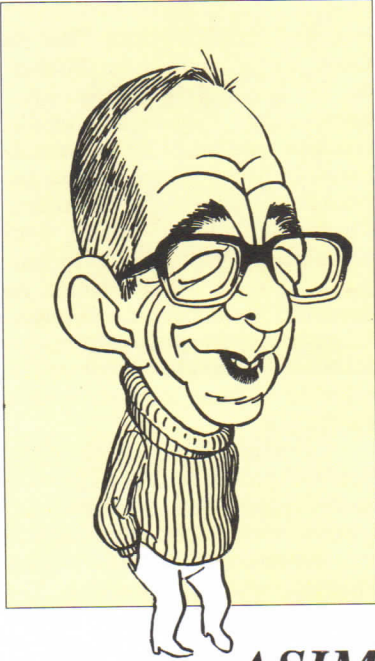
Samim Kocagöz'ü ikinci kez görmeye gitmeme kalmadan, Sivas'a sürüldüğü haberi yayıldı Gi-

resun'da. Yıllarca sonra "**Bu da Geçti Yahu**" adlı anılar kitabında, bu olayı şöyle özetler: «Askerdim. Ünlü 1946 seçimlerini Giresun'da yaşadım. CHP'li bir milletvekili, Musa Kâzım, Vatan gazetesinde çıkan bir hikâyemden. **Fındık yaprakları** - ötürü, beni propaganda aracı olarak kullanmağa kalkıştı. Hani başardı da denebilir; komünisttir, Giresunlulara hakaret etmiştir diyerekten askeri mahkemeye verdirdi ve Giresun'dan Tümen merkezi Sivas'a sürdüdü.»

Sonradan öğrendiğime göre, Samim Kocagöz'ün **Vatan gazetesinde** yayınlanan öyküsündeki, Giresunluları küçük düşürdüğü i-leri sürülen bir talihsiz sözcük yüzünden çıkmış bütün olay. Yerel gazeteler işi büyütmüş, **Vatan** başyazarına telgraflar çekilmiş, o zaman onbeşbin nüfuslu küçük bir kent olan Giresun'da herkes bu konuyu konuşur olmuş. Kimi bıçkın delikanlılar, Samim Kocagöz'ü dövmeye kalkışmışlar...

Aradan altı yedi yıl geçti. Samim 23'üncü dönemde ben de 36'ncı dönemde yedeksubay olarak İzmir'e düştüm. Konak'ta Sarı Kışla'da Temsil Bürosu'ndaydım. Sık sık görüşüyorduk. "**Yılan Hikâyesi**" adlı romanının **Dünya** gazetesinde yayınlanmasında aracı olmuştum. İlk kez genç kuşak romancılarından birinin romanı, günlük büyük gazetelerden birinde yayınlanıyordu. Sonradan **Yenilik**'te, **Vatan**'da işbirliği yaptık. Türk Dil Kurumu Yönetim Kurulu'nda birlikte bulunduk... Son kez 1989'da, bir Akdeniz ve Ege gezisinde, dünya gözüyle kendisini göreyim diye, Karşıyaka'daki, çevresinde yükselen apartmanlara kafa tutan, bahçeli evine, eşimle birlikte gitmiş, eski günlerden söz etmiştik... Eşi Sevinç Hanım da henüz sağ idi...

Televizyonda ölüm haberi verildiğinde Piraziz'deydim. Şu sıraladığım, birlikte olduğumuz günlerle ilgili anılar, belleğimde canlandı, bir bir... "**Hey Koca Samim! Sen de geçtin yahu!**" diye mırıldandım. ■

ASIM AĞABEY'LE SİVAS'TA

Öner Yağcı

Depremler kenti Erzincan'da doğduğunu herkes bilme yebilir Asım Bezirci'nin. 1939 depreminde günlerce enkaz altında kaldıktan sonra kurtarıldığını da. Meraklısı bilir ancak, edebiyat tarihlerine, yazar sözlüklerine bakanlar bilir. Ama Erzincan'ın komşusu yangınlar kenti Sivas'ta öldüğünü bilmeyen kaldı mı? Kaldıysa eğer, bunu bilmiyorsa, "umut" tükenmiş demektir bu ülkede; yazık!

Asım Ağabey umudunu tüketmeyendi.

Öldüğü günün sabahında hatta öğlesinde bile ağzı kulaklarındaydı. Dostları, yakından tanıyanlar, onun kitap imzalama tutkusunu çok iyi bilirler. O, tutkusunu keyfe dönüştürmenin sevincini yaşıyordu. İmza günlerine dudak bükenlerden değildi. Rifat Ilgaz gibi, Aziz Nesin gibi, Muzafer İzgü gibi (rastlantı mı acaba gülmece yazarlarımızın halkla iç içe olmada bunca başarılı olmaları yoğunluk yaşamaları?) çağdaş gezginlerdendi. Destancılar gibi uçtan uca gezerdi Anadolu'yu, konuşurdu, kitaplarını imzalardı. Birkaç kitabı ek-sik gitmişse imza yapacağı yere, vay gelirdi organizmeyi yapanların başına. Kürsüde tam bir öğretmen kesilirdi. Tutamazdı öfkesini, sevincini, coş-

kusunu, gizleyemezdi. Kızır, kızarıp, bağıra bağıra anlatırdı düşüncelerini.

Uğursuz Ölüm'ün bir gün önce-siydi. Yaşına, yorgunluğuna aldır-maksızın çabalyordu. Sabah açılış konuşmalarını izlemiş, öğleden son-raki "Çağların Pir Sultanlarından Günümüz Pir Sultanlarına" konulu panele konuşmacı olarak katılmıştı. Sivas'a gelemeven iki konuşmacının yerine "Joker konuşmacı" olarak da Metin Altıok (hani Sivas'ta yitir-diğimiz 35 sevgili can'dan biri. **Gez-gin'in, Yerleşik Yabancı'nın, Ken-dinin Avcısı'nın, Küçük Traged-yalar'ın, İpek ve Kılaktan'ın, Ger-çeğin Öte Yakası'nın, Dörtlülükler ve Desenler'in, Süveyda'nın, Alaturka Şiirler'in**, bir de bugünlerde çıkan **Yel ve Gül'ün** şairi Metin) ve ben geçmiştik kürsiye. Yan yana otur-muştuk Asım Ağabey'le. Önce sakin-di. İlk tur konuşmasında sakin sakin konuşmuş, kıvrak bir edebiyat ta-rihçiliği yaparak Pir Sultanlar'ın yaşadığı Anadolu'yu dününden bu-gününe, şiir örnekleriyle getirmişti. Doğa ve insan sevgisini vurgu-lamıştı. İkinci tur konuşmalara sıra geldiğinde duramaz olmuştu yerinde. Olay, şair Pir Sultan'dan çıkmış, po-litik önder, isyancı halk ozanı Pir Sultan'a dönüşmüştü. Sıranın yeni-den kendisine gelmesini heyecanla beklerken önündeki kâğıda o minicik ama her biri kendi kişiliğine sahip harfleriyle bir şeyler yazmıştı. Gül-meye başlamıştı gözleri de. Artık kimse tutamazdı onu, biliyordum. Daha önce Anadolu'nun birçok yerin-de birlikte konuşmacı olmuştu o-nunla. Bam teline basılana kadar sa-kin olan Asım Ağabey, bir kez öfke-lendi mi kimse tutamazdı. Sağlığını bozduğunu bile bile engelleyemezdi kendisini. Yine öyle olmuştu işte. Benim sol elim dizindeydi. Sürekli sıkıyor, Asım abi sakin ol, Asım Abi sakin ol diyordum boyunca. Bir an ra-hatlar gibi oluyor ama bir sonraki cümlesiyle yine coşuyordu ve coş-turuyordu da. Önüne gelen her soru kâğıdı ona yeni bir coşku dalgası ve-riyordu. Kolay değildi umudu çoğalı-yordu umut ustasının. Kapkaranlığa doğru gidişin azgın adımlarının artık ayyuka çıktığı Türkiyemiz'de bir ay-dınlık ışığı yakalamıştı Asım Ağa-bey, kim susturabilirdi onu. Kim en-gelleyebilirdi ki onun sosyalizm öldü masalının bir yanılısına olduğunu söylemesini. Masaya vura vura sosya-lizme olan sarsılmaz inancını vurgu-luyordu tekrar tekrar. Alkışlar ve coşkular onun keyfine yeni keyifler katıyordu. Ardında bıraktığı 70 kiti-bin (yazar olarak) ve beynine kattığı yüzlerce yapıtın verdiği birikimle, deneyile bir inadı ve bir inancı simge-liyordu orada. 1 Temmuz 1993, Asım Bezirci'nin Sivas'ta inadını ve bir kez daha inancını haykırdığı gün oldu.

Yangınlı Cuma 2 Temmuz'da, sa-bahla birlikte kucaklaşmaya başla-

mıştı okurlarıyla. Söyleşmeyi ne ka-dar da seviyordu. Bir gün önce imza-ların yapıldığı Medrese'nin (Buruci-ye) bir köşesinde sıkıştığı için yeterince söyleşme fırsatı bulama-mıştı. Oylesine bir kalabalık vardı ki, adım atılamıyordu zaten. Yakın-mıştı bundan. Dernek yöneticilerin-den öykücü Ali Balkız da Asım Ağa-bey'in keyiflenmesi için önlemini al-mıştı o sabah. Medresenin hemen gi-rişine bir masa konulmuştu onun için. Kapıdan giren ilk Asım Ağa-bey'le göz göze geliyordu. Nasıl da mutluydu. Konuşuyor, anlatıyor, gü-lüyor, fotoğraflar çekiliyor, kitapla-rını imzaluyordu coşkuyla. Hepimiz coşkulu, hepimiz umutluyduk. Ama aramızda en coşkulu, en çocuk Asım Ağabey'di.

Öğle yemeği için yavaş yavaş boşaltıyorduk medreseyi. Hemen ya-ındaki camide cuma namazına baş-lamıştı zaten. Keyfimiz kaçsın iste-medik. Acıkmıştık da doğrusu. İlk kez söylüyorum bunu. Oradaki öğret-men arkadaşlarla kentin dışına bir yere gidip yemek yemeye karar ver-dikten sonra Asım Ağabey'i de çağır-mıştım.

— Asım Abi, biz mangal yakma-yı gidiyoruz, sen de gelir misin?

Bir an duraklamıştı. Ellerimi el-lerinin arasına alıp:

— Teşekkür ederim. Gerçekten çok isterdim. Ama yorgunum. Gidip biraz dinlenmek istiyorum. Hem öğ-leden sonraki program da yüklü. Bi-raz dinlenip kendime geleyim. Siz be-nim yerime de için! demişti.

— Peki Abi, demiştin. O zaman yarın Banaz'da bizimle birlikte ola-caksın. Bir bayram gecesi yaşaya-cağız tamam mı?

— Tamam Öner, deyip ellerimi bırakmıştı gülerle.

Sözünü tutamadı. Hep tutardı oysa. Sözünü tutmasıyla da ünlüydü. Karıncalar gibi çalışkanlığını çoğu dostu biliyordu elbet, bilmeyenler 70 kitabın listesini görünce öğrenirlerdi doğal olarak.

Ama karıncaezmezliğini ancak tanıyanlar bilirdi onun. Öfkesinde bile incelik vardı. Polemiklerinde, tartışmalarında, hatta çok çok kızdığı şeyler hakkında yazarken, konuşur-ken bile düzeyli, nazikti. Titizliği, in-adı, vefası, değerbilirliği ve yeni ku-şaklara birçok şeyi aktarmak isteği-ne, çalışkanlığını ve inadını da ka-tınca, bunlara inancını da ekleyince, sıradan olmayan bir insandı karşı-mızda Asım Bezirci.

Asım Bezirci'nin insan, yurt, halk, sosyalizm sevgisiyle dolu yüre-ğinin son iki günündeki sıcaklığını duyumsamak, ölümünün acısını bir-razcık hafifletiyor bende. Sevgiyle, saygıyla anıyorum onu, anacağım, seveceğim.

ŞAİR BİR MUCİZEDİR

Hüseyin Haydar

İşte söylediğin oldu, dedim. Ama bu beni şaşırtmıyor, bu hiç kimseyi şaşırtmasın, Metin! "Yangın / lardan / geliyorum / dedi / ve / yan / gın / lara / gitti / yanık!" Bunu ateşe atılışından önce söyledi, bize bunu önceden haber verdi, Şair. Bir bilici misin, diye sordum, "biliciler neyi bilir" diye sordu o da. Yazgı okuyucular; kendi ölümlerini elbette en iyi onlar bilir. "Örneğin Yunus" dedi Metin, "Yunus sen bu sözleri eğri büğrü söyleme, dedi ve Molla Kasım aklını oynatmadı mı?"

O güzelim yaz günü Behçet ve sevgili Advıye de yanımda Basınköy'e, ordan Menekşe'ye, ordan da Florya'ya doğru yürüyoruz... Bir genç kız, bir şeyler bağırarak yanımdan hızla geçiyor; Behçet'in kocaman fotoğrafını yukarıya kaldırmış. Advıye o eski yürek sızısıyla, "gene bir şey olmuş Behçet, şimdi bunun ne ilişkisi var Sivas'la?" diye soruyor, küçük bir çığlık halinde. Hepimiz göz göze geliyoruz. Behçet, geçip giden genç kızın ayırına varmamış, belli; sevecen bakışlarla gülümsüyor; gözlerinin derininde kırılğan bir acı, "olmaz olur mu sevgilim" diyor, Advıye'ye, "örneğin ben, tam on yıl önceden, **Sesler ve Küller**'in 42-43'üncü sayfalarındaki Beyaz Geceler adlı şiirimle, örneğin göklerinde Sırp tayyareleri" diye konuşarak, bizi aşağılayacak İsmet Özel'i yanıtlıyorum". Sonra da "beyaz bir gecede / savrulmuş / burada / saraybosna'dan / elinde hiç işlemediği nakışı..... doğurmuş sonra anemi" diye sözler içeren şiirini bir sayıklama halinde okuyor.

Hepimiz; Atatürk Ormanının yakınında kıvıldamadan, gizli ve ortak bir acıyla nice zaman ayakta durduk. Behçet, "bu bizim için zor değil sevgilim," dedi, Advıye'ye. Sürdürdü konuşmasını sonra da, "hatta daha önceden 1983 yılında, yayımlanan ilk kitabım **Karşı Gece**'nin kapağında kırmızı, mavi, sarı çiçekli o halk basmasının üstünde durmadan yanan o iri gül motif, nedir peki? Bunu biliyorduk, hepimiz, İsa da biliyordu, elbette" dedi.

"Biliyor musun," dedi Metin de, "ben ömrümden Cennet'e, Menekşe'ye falan gelmedim, ama buraları biliyorum, seninle buralarda gezdiğimi anımsıyorum; garip değil mi; senin de

Madımak'ın merdivenlerine oturmuşsun, elinde kırık bir sandalye bacağı, yüzün güleç ama biraz kederli görünüyorsun fotoğrafta.

beni nerede nasıl bildiğini, hayalinden nasıl geçirdiğini iyi biliyorum. Bingöl. Kar. Kavaklar ve uzaklar. Ve Acı. Şiir!" Uzun ve sessiz bir boşluktan sonra konuşan ben oldum, yine: Küçük Tragedyalar'da ne demek istedin, sahi; "Ve yanan mum biter. Soğur cehennem bile!" derken? Birden, yürüdüğümüz yolun başlangıcına doğru döndü yüzünü ve kesin bir sesle "bunu sezdim, çok güçlü bir şekilde bunu sezdim, bu olabilir Hüseyin!" dedi. Peki, dedim ben de, onun için mi gittin ülkenin tam 12'sine? Kendinin öldürücüsü, Şair! Kendinin yakalayıcısı; kendinin avcısı! Ateşli ölüm oklarını nasıl da çektin, kendi üstüne? Bir Av ve bir Avlanış! Kendi oklarını kendine fırlatan yürek. Hangi ölümcül oklar? Kendini avlayanın adıyla sunulanlar mı? diye sordum yeniden. "Boş ver," dedi Metin "boş ver Hüseyin".

"Hadi eve dönelim" dedi Behçet, "biz bu gece Ankara yolcusuyuz, oğlum". Peki, dedim, yalnız bana şunu söyle: "Bir gün gelecek bugün de anı olacak (mı)?" Bir şiirinden bunu söyleyişim hoşuna gitti "kesinlikle!" dedi "bundan emin olabilirsiniz". Bu şiirde bir gariplik var, dedim, sen Sivas'tan dönmemiştin hâlâ, katliamı duyar duymaz Ankara'yı aradım. Telefona yine sen çıkınca, anladım, Behçet; hiçbir şeyin ayırında değildin, uzun uzun konuştuk da, sormadım. "Hayır biliyordum!" dedi Behçet. Madımak'ın merdivenlerine oturmuşsun, elinde kırık bir sandalye bacağı, yüzün güleç ama biraz kederli görünüyorsun fotoğrafta. Şimdi buna ne demeli güzel Behçet, nasıl rastlantı bu: "Bir gün gelecek bugün de/bir anı olacak nasılsa... / bu kırık / sandalye / bu kelepür yürek / bu aşk / nasılsa".

Birden yaşlı bir adam (eski orman bekçisi), yanıma sokulup, uzun paltosunun astarından, bir şiir kitabını güçlükle çıkardı, "hastayım, çocuklar, çok" dedi, "bakmayın palto giydiğime, yine de üşüyorum, titriyorum yaz

günü... Ah, artık gözlerim de görmüyor. Ama ben ormanı ezbere bilirim, kitabı da öylesine çıkardım, söyleyeceklerim belleğimde." Gırtlığından, fakat usul bir sesle "Metin sensin değil mi" diye sormasına karşın, emin bir şekilde Metin Altıok'un yanına sokuldu ve "işte Süveyda burada" dedi, "Donmuş kentlerden geldim ben bu kavruk yangın yerine, diyorsun Şair! ama senin gözlerinde ormanlar var, yangın benim gözlerimde, ama sen yanacaksın, Şair!" "Öyle" dedi Metin. "Alev sardı odunları / kara top- rak aydınlandı, görüyorum / Ama giden gitti ne gelir elden, diyorsun," diye sürdürdü kısık konuşmasını yaşlı adam, "zaten bunları yaşadın sen! Yoksa garip bir kehanet. Söz değil, belli..." Metin "öyle" dedi. Adam sinirli sinirli kitabı yırtık cebinden astarın içine attı, döndü, paltosunu savura savura, anlaşılma bir şeyler mırıldanarak, ormanın içine doğru karanlık çamların arasında gözden yit- ti... "Süveyda" dedim ben de "Süveyda'nın son üç dizesi işte şunlar: "Kendi acısı için / yalnız yap- yalnız; / Yandı bitti kül oldu." Metin sustu, sonra, "Benim bu elim önünde sonunda, / Bir ölümü imzalayacak (tı)." Yine sustu. Tam ayrılacakken "sahi" dedi "çocuklar, gözlerimde ormanlar mı var?"

Bugün oturup onları düşündüm. Altıok Metin, yaşamın(ın) şiirini yazdı hep. Kendi kendisinin karşısına atıp iskemleyi, kendi kendisinin karşısına oturdu ve kendi kendisinin ruh taşmalarının tablolarını yaptı. Kendi kendisi olan bir acının kendi kendisi olan çığlıklarıdır şiirleri... Metin Altıok adında bir acı. Süveyda'nın ilk şiirinin son iki dizesi "Ben, gül ve zakkum / Hesaplaşık acıyla." diye biterken kitabın "Hesaplaşmalar" adlı birinci bölümüne bağlanıyor; oradan da dergilerdeki "Hesapışı Şiirler"le sürüyor. Neyin hesaplaşması bu? Şiirde dirhem kaçır- mayıp da hesapsız ölen Şair!

Kitaplıktan **Gezgin**'i alıyorum. Bu onun ilk kitabı. **Gezgin**, "Sondeyiş" adlı en son şiirin son iki dizesiyle şöyle bitiyor: "Ya hiçbir yerde görün- me / Ya da geç aynı anda üç yerden." Şair bunu söyledikten tam 18 yıl son- ra, ölümünün ardından aynı anda üç yerde görüldüğü söylenen Pir Sultan Abdal'la aynı kaçınılmazı paylaşı- yor... Onlarla aynı ölümü bölüşen A- saf Koçak, **Gezgin**'in ön kapağında, bence, Metin Altıok imajını ve "akı- beti"ni müthiş bir soyutlamaya yük- seltiyor, yıllar önce. Aynı katliamın kurbanlarından biri de Sevgili Uğur Kaynar, Behçet'in elyazısı "Şiir"lerini hazırlayıp, yayımlayan şair! Söyleyeceklerim şimdilik bu kadar! ■

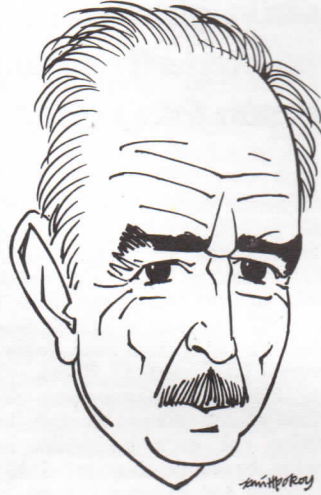
TEVFIK AKDAĞ

Eray Canberk

Tevfik Akdağ (1932-1993) şiirlerini üç kitapta topladı: **Lacivert Kanatlı Bir Kuştur Gece** (1968), **Çıplak ve Sevinçle** (1977), **Eski İnsan Sözleri** (1990). Nez yazık ki Bütün Şiirleri'nin yer aldığı **Kımlıda Ey Aydınlık** adlı dördüncü kitabının yayımlanışını göremedi.

İkinci Yeni şairlerinden sayılmasına karşılık Tevfik Akdağ gerek sözdizimi ve dize anlayışı, gerekse toplumsal olaylara yaklaşımı bakımından söz konusu şairlerden ayrılır. Deyim yerindeyse daha "yalın" ve daha "anlaşılır" bir şairdir. Şiirindeki zihinsel sıçrayışlar, art arda sıralana değişik imgeler, çağrışımları amaçlayan örtük ya da dolaylı anlatım Akdağ'ı İkinci Yeni'ye yaklaştıran öğelerdir. **Çıplak ve Sevinçle**'deki şiirlerinde özellikle belirginleşen siyasal-toplumsal tavırla Akdağ, İkinci Yeni anlayışı ile toplumcu gerçekçi anlayış arasında bir köprü gibidir. **Eski İnsan Sözleri**'nde ise insanı, ahlaksal çöküşü güncel ve genel bir düzlemde, kimi zaman ince bir yargıyla, kimi zaman ağır bir alayla yargılar. Şiirlerinde git gide yoğunlaşan bir mutluluk özlemi, dünya işlerini bilgece göğüsleyen bir hoşgörü, kimi zaman da bütün bunları bir yana iten bir öfke ve başkaldırı vardır.

Şairliğinin ilk dönemlerinde, 1950'li yıllarda gündemde olan ama daha sonra dergilerde pek görülmeyen Tevfik Akdağ son dönem şiirimizin önemli şairlerinden, gizli ustalarından biriydi. Umarız, her zaman olduğu gibi, ölümünden sonra "kadri bilinenlerden" biri olur.

YAZMAKTAN OKUMAYA ROMAN

Roman, yazarı da okuruda, yaşamın ereği üstünde düşünmeye, düşler kurmaya çekip götürür, götürmelidir.

Şemsettin Ünlü

Algılayabildiklerini, düşlerini, duyarlıklarını bir de sezgilerini sanatın teknesinde yoğurup yeni şeyler üretmesidir sanatçıdan beklediğimiz, bana öyle gelir.

Sanat yaşadığı kültürden alır, yaşadığı kültüre yeni boyutlar getirir. Sanatçının içinde evrenselliği arayacağı kültür kendi toplumunun yaşam biçimi, kültürüdür.

Sanatçı tutucu, sanat durağan değildir elbet. Bilinenle, tadına varılmış olanı yinelemekle (öykünmeyle) varabileceği bir yer yoktur sanatçının.

Yaygın kanının tersine, gerçek sanat yapıtlarının da zamanla eskimeceğini düşünürüm. Ama bu eskime, sanat yapıtının kendisinin eskimesi, önemini yitirmesi değil; oluştuğu dönemdeki kültürün değişmesinden, eskimesinden gelir. Sanat yapıtı evrensel boyutları içermişse, bu tür eskime değerini azaltmaz, artırır. Başka bir anlatımla, sanat olayları, tarihi anlatan değil, etkileyen olaylardır.

Nereden bakılırsa bakılsın, insanın insanla, insanın toplumla uyumu, uyumsuzlukları; üretim, değişim, bölüşüm ilişkileri, sanatın; özellikle de yazın türü sanatın, konusudur.

Romanı roman yapan öğeler yazarın beyninde, yüreğindedir; eleştiriler, incelemeler, karşılaştırmalar çıkarır onları gün ışığına. Savi nedir yazarın; konusu, kurgusu, anlatımı nasıldır? Hiç kuşkusuz, eleştirenin duyarlılığı, katılımı, eleştirel bakışı, bunlardan öte, romanın yeniden algılanmasını, yeniden ortaya konulmasını sağlar.

Romancı romanın hem bütününde hem de ayrıntılarında, yüklü, çağrıştırmacı bir anlatım yeğlemiş, bunu başarabilmişse; eleştirmenin olduğu denli okurun da coşkusunu, yaratıcı düşlemlerini katar yapıta.

Yazıldıkları dönemi, dönemin kültürünü; bilgi beceri, inanç özelliklerini, mutluluğunu, mutsuzluğunu belgelediği, dilin anlatım gücüne güç kattığı için, toplumların üstünde önemle durmaları gereken sanat yapıtlarıdır romanlar.

Batılı yazarlar, ilk roman denilince, "İlyada" ile "Odise" den söz ederler. Soyulların, savaşların anlatıldığı bu iki kitabın, yüzyıllardır okunması, incelenmesi, tartışılması, türetilmesi, klasik yazının başyapıtlarından biri sayılması ilginçtir.

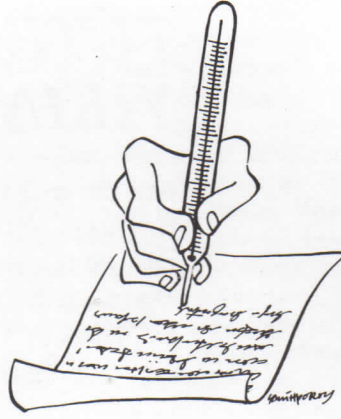
Basın tekniklerinin yazıyı yaygınlaştırdığı, orta sınıfların büyüdüğü, varsıllaştığı döneme gelindiğinde, Avrupa'da; on altıncı yüzyıl ortalarından on sekizinci yüzyıla değin; Yunanca'dan, Latince'den ulusal dillere çevrilmiş yapıtların yanında, Cervantes, Marlowe, Shakespeare, Moliere, Racine, Fontaine, yapıtları hayranlıkla okunan yazarlardı.

Aynı dönemde, bizde, egemenliği elinde tutan Osmanlı yönetimlerinin, yönetim-bilimsanat dilini doğal dilden ayırıp uydurma bir seçkinler dili oluşturduklarını görürüz. Bu uydurma dil, sonra gelen üç dört yüzyıl boyunca, doğal dilin yönetimbilimsanat dili olarak gelişmesini önlemiştir yazık ki.

Oysa dil romanı roman yapan öğelerin başında gelir hiç kuşkusuz. Toplumun bütün katmanlarında, olan, olacak olan, olması gereken her şey; tarih, ekonomi, siyaset, felsefe, bilim, teknik, ilgi alanıdır romanın. Romanın dili de böyle genişler; günlük konuşmalardan bilimsel terimlere değin yeni anlatım yolları aranır, denenir. Romancı, yetenekleri, bilgisi, birikimi, deneyimleri ile bütün bunları, açık, yalın, anlaşılır bir dille okuruna anlatmak zorundadır.

Kanımcı roman, yazılı dilin bütün ürünleri gibi, sadece yaşayan kuşakların arasında değil, atadan oğula uzun dönemde de okunması, yorumlanması, tartışılması bir iletişimi getirir topluma. Onun için, eskiyen, anlaşılması okura güç gelen bir dil olmamalıdır yazarın dili.

Dili, biçimi ile yazar, okuyucunun yorumuna açık, okuyucunun katılacağı, katkıda bulunacağı bir anlatımı yeğleyebilir: Yüklü, çağrıştırmacı, çok düşünülmüş, özlü bir anlatımdır bu anlatım; her ayrıntı işlevseldir; sözcükler gereklidir, yerli yerindedir; yan tümceler, anatümecenin

Batılı yazarlar, ilk roman denilince, "İlyada" ile "Odise" den söz ederler.

akışına uygundur, bütünleyicidir.

Çocukluğumu romanlarımın kenti Yukarı Şehir'in yıkıldığı dönemin son yıllarında yaşadım. Yıkıntılar bizim sokağın hemen arkasından başlar, çarşı meydanına, kale eteklerine, ötede Çahpur sırtlarına yayılırdı. Sanki de, oyunun içinde, sahnenin kıyıcığında bir yerdeydim.

Yazar, romanı, oyunu, öyküsü için; ozan, şiiri için; yaşadıklarından, gördüklerinden, duyduklarından bir veri tabanı oluşturmak; düşündüklerini, duyarlıklarını, düşlerini bunlara katmak zorundadır sanırım. Ben de öyle yapmaya çalıştım.

İnsanların, anlatılarla, şiirle, oyunla; yazının yaygınlaşmasından sonra da romanla, öyküyle, denemelerle; doğayı, toplumu, geçmişi, geleceği sorguladıklarına, daha insancıl, daha yaşanılır kılmaya çalıştıklarına inanırım. Bilimin yanı sıra sanat, her zerreciğinde karşıtı ile çatışıp değişen varoluşun; bu sonsuz, bu sürekli

değişimin; sanatçının düşleri, duyarlığı, sezgileriyle her kez yeni yorumlanması değil midir?

Yazar yaşamı roman gibi mi algılar? Hiç sanmam; yaşamın ayırımına varmak, ayrıntılarını görmek yeter... Üzünçler, sevinçler, sevilir... Sözcüklere, tümcelere bürünür romanlarda; serüven yaşanır yeniden, izleri kalır.

Roman, yazarı da okuru da, yaşamın ereği üstünde düşünmeye, düşler kurmaya çekip götürür, götürmelidir.

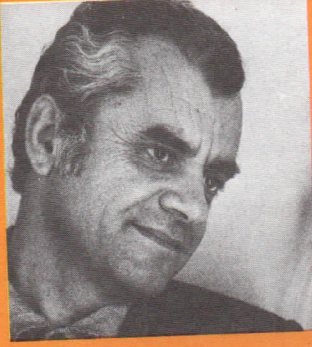
Yaşamın ereği üstünde düşünmeye, düşler kurmaya dedim... Yaşamın ereği nedir, ne değildir? Bu soruya nasıl yanıt verilebilir ki... Çağdan çağa aktarılan bilgilerin, deneyim birikimlerinin, en önemlisi usun bile, olsa olsa budur diye yanıtlayamadığı bir soruya roman da yanıt vermez; irdeler, boyutlandırır, canlı tutar onu yaşamın hayhuyu içinde. Hepsi o.

Nedir? Varlığın içine atılmış raslantı bir canlı mıdır insan? Böyle bir raslantılar karmaşasında canlı olmanın, düşünebilmenin, doğurganlığın, ölümün anlamı nedir? Birey evren içinde yalnız ise, zamanı kendi zamanı ile özdeş ise, bu soruların yanıtı başka; büyük zamanda evrenin, evrenin içinde toplumun bir parçası olduğunu algıladığında başkadır...

Geçmiş, bugün, geleceği içeren, evren içinde doğa, doğa içinde toplum bilincidir. Kendini toplumla, toplumun varoluş içindeki inanılmaz serüvenleriyle özdeşleştiren bireyin, ancak onun eylemi anlamlı, ereklidir.

Bunlar benim kendi gerçeklerim; ta çocukluğumdan okumaya, şiire, yazmaya iten sorularımdır... Yanıtlarım, yanıtlayamadıklarımıdır... Ayağımı yerde tutmaya çalıştığım, insandan, toplumdan, doğumdan, ölümlerden, yalnızlıklardan, yengilerden, yenilgilerden aldıklarımıdır. ■

Mehmet Başaran

Meşe Seli adlı şiir kitabımın ikinci baskısı yapıldı geçen ay. Acı acıyı eskitiyor/ Ölümler ölümü... İşte öyle bir ortamda yaşıyoruz hep... Ne mi yapıyorum? İçimde 2 Temmuz yangını acılara, ölümlere direnmeye çalışıyorum. Şiirler, öyküler, yazılar. Yazmak bir eylem çünkü. Medya salgını, temizlenemeyen 12 Eylül'ün tüten yıkıntılığı, ülkenin durumu o etkinliği etkiliyor elbet... **Sırtımda Tuz Çuvalı**, öyküler, **Boyunduruk**, roman boyutu bir çalışma... Bitirip günışığına çıkarabilecek miyim? Ve tasarılar...

TÜTEN YIKINTILIKTA

Kör bir gece mi çarptı
Boşlukta başı dönmüş
Bir göktaşı mı
Dostun gülü mü yoksa
Dağlarda ne yaz parıltısı
Ne sevginin soluğu
İnce bir titreme otlarda

Gördüm korkunun uçurumlarını
Yarılışını toprağın
Düşen yıldızlar mı vınlayan
Üzüm salkımıydılar Kazdağı'nda
Çocukluğumda mısır patlağı
Ne düşlerin çevrimi
Ne ırmakların tadı

Bir uzak uğultu dünya
Çatlak aynasında zamanın
Her şey paramparça
Bir yangın sonrası mı
Ses olamadan sönüyor
Tohumların biriktirdiği
Üşüyor yalnızlığım

Yitik bir çocuğun sıcak gözyaşı
Yüreğime damlayan
Hiçbir kulağa erişemeyen çılgılığımın
Gömüt suskunluğu öbür ucu
Bir benim güçsüzlüğüm mü
Türküler sözcükler de yorgun
Acının dolambaçlarında

Delecek elbet kayayı tohum
Doğacak külünden Anka
Kırlarda sevginin soluğu
Üzüm salkımlarına Kazdağı'nın
Dokunacağım titreyen parmaklarımla
Kapanacak gövdemde işleyen yara
Birden al bir gül tüten yıkıntılıkta

Başaran

Fotoğraf : Hüsnü Gürsel

SORGUDADIR YAZAR

Cemal Süreya

Birkaç yıldır dilimize çevrilen düşünce yapıtları Türk aydınında yeni bir birikim yaratmış, tam özümlemiş olmasa bile yeni birtakım değer yargılarının ilk çizgilerini belirlemiştir. Dikkat edersek, yaşamamızın düşünce kesiminde eski kavramlar işlerliklerini hemen hemen yitirmiş gibi. Yeni birtakım kavramlarla düşünüyoruz artık, siyasal sorunları, ekonomik sorunları yeni terimlerle ele alıyoruz. Bu öyle bir yaygınlık eğilimi gösteriyor ki sosyalist düşünceye karşı olanlar, tutucular bile aynı terimlerle konuşmaktan kendilerini alamıyorlar. Kültür sorunları konusunda da öyle olacaktır yakında. Ekinli kişi olmanın ölçüsü değişmek üzere. Ekinli kişinin bilmesi, özümlemiş olması gereken bilgiler, yetmemeye başlıyor bugün. Onun koşulları da değişiyor. Sınıf sorunlarından, tarih bilincinden yoksun bir kimseye ekinli diyebiliyor muyuz?

Aydında meydana gelen bu birikimin Türk yazarının dağarcığında bir karşılığı da olmuş mudur? Ya da oluşmakta mıdır? Bu soru günümüzde yazıyla, edebiyatla, en geniş anlamda sanatla uğraşan herkes için bir alınyazısı sorusudur. Türk yazarı, yeni durumun koşullarına kendi düşünce yapısını uyarlamak zorundadır. Yoksa okurundan geri kalmış bir yazar durumuna düşecektir. Yazarın yeni koşullara uyması, yeni düşünce düzeyine yükselmesi ne demektir? Aydındaki yeni değerler birikimine her planda, Türkiye koşullarının sunduğu olanaklara uygun, yeni çözümler, yeni öneriler getirebilmesi... Bu demektir. Bu da büyük bir hazırlık

çalışmasını gerektirecektir. Yeni çağ, kendi kültür verilerinin okuru bile olmamış kimseyi yazar olarak kabul etmeyecektir. Bunun için, bugün yaşayan kuşaklar, yeni çağın sahipleri olan gelecek kuşaklarla en uzak bir hısımlık bağı olsun istiyorlarsa, hatta kendi yarınki hayatlarını anlamak istiyorlarsa, hatta bugünü bilmek istiyorlarsa, bir çaba göstermek zorundadırlar.

İleri olmak, ilerici olmak... İlericilere, ilericilik inancında bulunanlara söylüyoruz bunu. Dün bizi ileri kılmaya yeten düşünceler, tavırlar bugün yetmiyor artık. Çünkü halk anlayışımız bugünkü değer yargılarıyla da kanıtlanmak istiyor. Yanlış mı bu? Tersini düşünebilir miyiz?

Hayat akıp gidiyor. Değişiyor hayat, 1925-1930 yıllarında gazetelerde rakı ilanlarında «Lüks ve kibar bakkallarda bulunur» açıklamasına rastlanırdı. 1929'da çıkmış bir kitapta hariciyecilere görgü dersleri verilirken «kart dö vizit teatisi», «sinemaya nasıl gidileceği» konuları da öğretiliyordu uzun uzun. Bunlar bize şimdi nasıl uzak, inanılmaz geliyor! İşte bunlar şimdi bize nasıl uzak ve inanılmaz geliyorsa, yarın da bugünkü çok şey aynı şekilde inanılmaz ve uzak gelecektir. Ama, daha önemlisi, öyle can alıcı bir tarihsel dönüm noktasında bulunuyoruz ki Türk yazarı gerekli çalışmayı gösteremezse aynı gün içinde uzak ve inanılmaz duruma düşebilir. Toplum ve insan sorununa eğilmiş yapıtların aydında biriktirdiği yeni düşünce ağıntısının bir karşılığını kendinde kotarmayan, bunu bir atardamar gibi yeni ve yerli çözümlere, ulusal değerlere dönüştürmeyen, hiç değilse böyle bir çabaya bir kere girmeyen yazarlar, sanatçılar, yetenekli de olsalar, okur karşısında yitenecektir, silineceklerdir. Tıpkı günümüzde devrimci eyleme girmiş öğrencilerin karşısında yi-

ten, silinen bazı profesörler gibi. Eskiden okuru Türk yazarı çekip çevirirdi, düşünce ve sanat oluşumunu ona o kazandırır. Bugün, büyük çeviri dalgasından sonra, okur bütün dünya yazarlarının yapıtlarıyla koşullanıyor, onların bütünüyle oluşturuyor entelektüel varlığın. Yazar da yazar olarak kendi birikimini yapmazsa başıboş kalacaktır ileride okur.

Yetenek sözünü kullandık demin. Yetenekler de çoğunca çağların isterlerine göre parıldar ya da kararır. Bugün Türk aydınının bir kendine dönüş aşamasına girer gibi görünmesi, beş bin yıllık uygarlık serüveninin son çiçeklenme noktasından tarihe, insana, yurt sorunlarına bakmaya başlar gibi olması, çünkü yetenek kavramının tanımını da altüst edecek kadar büyük bir değişimdir. Ulaşılan aşamada, ulaşılan her en yüksek aşamada, bir seçme işleminin sınavına çekiliyor yetenek dediğin de. Çağın üstlenmeyen, hiç değilse onun tanığı olmak için ileriye bir adım atmayan yetenek, yetenek midir?

Kısacası, Türk yazarı çok önemli bir dönüm noktasındadır. Sorgudadır.

Eylül 1969, Papirüs

Eray Canberk

Adam Sanat

Adam Sanat'ın Ekim 1993 sayısında ilk şiir Can Yücel'in. "Folklor Şiire Yarardır" adını taşıyan bu şiir, Cemal Süreya'nın uzun süre tartışma konusu olan ve zaman zaman yine gündeme gelen bir düşüncesine, "Folklor şiire düşman" anlayışına bir gönderme. Şiirde kullanılan dil ayrıca Güneydoğu olaylarını da çağrıştırıyor. Arif Damar'ın "Söyle Söyle Hadi" başlıklı şiiri ise, okura "Neden Arif Damar daha sık şiir yayımlamaz?" dedirtecek kadar "lezzetli" bir şiir. Vecihi Timuroğlu ve Nurer Uğurlu'nun şiirleri yitirilmiş bir dostun anısına: Asım Bezirci için. Timuroğlu ayrıca Metin Altıok'u da anıyor; Metin Demirtaş da... Ercüment Uçarı ile Akgün Akova'nın şiirleri iki uzak akraba gibi. Cevat Çapan "Kaybolan Zaman Peşinde" ile yaşı kırkın üstünde olanları geçmişe götürüyor. Erdal Alovera ise duygusallıkla çoşumculuğun, tensellikte eflatuniliğin iç içe geçtiği şiirlerini sürdürüyor. Enis Batur'un "Balkonda" anlattığı açık. Turgay Fişekçi, Yeşim Salman, İnci Asena, Mehmet Yaşın, Mete Özel, Ali Asker Barut ve küçük İskender bu sayının öteki şairleri.

Hürriyet Gösteri

Bu derginin Ekim 1993 sayısında İlhan Berk'in, Sait Maden'in, Nihat Ziyalan'ın, Ahmet Ada'nın, Murathan Mungan'ın, Lâle Müldür'ün, Kubilay Tunçer'in, Osman Çakmakçı'nın, Metin Güven'in şiirleri var. Ahmet Ada'nın "Eski Bir Fotoğrafta Metin" adlı şiirinde Metin Altıok'u simgeleyen "Omuzunda Tragedyası" nitelemesi unutulur gibi değil.

Evrensel Kültür

Can Yücel'in, Ali Himmet Dağ'ın, Müslüm Yücel'in, Gülsüm Akyüz'ün, Orhan Tüleylioğlu'nun, Ekin Toprak'ın, Adnan Satıcı'nın, Asım Gönen'in şiirlerinin yer aldığı Ekim 1993 sayısında, ilk ürünlerini veren genç sanatçıları tanıtmak amacıyla "Etekteki Sisphos" adlı bir sayfa açıyor **Evrensel Kültür**. Bu sayının genç şairi Ekin Toprak. Müslüm Yücel "Kalbimizin Kuyusunda Kardeşler Yaralarımız II" adlı soluklu ve siyasaleştirel şiirinde toplumcu gerçekçi şiirin değişik bir örneğini veriyor. Gülsüm Akyüz ise "Yandım Ateşlerde" adlı şiiriyle. "Sivas olayı" nı yerel ve evrensel kültür mirasının iç içe geçtiği bir söyleyişle şiirleştiriyor.

İnsancıl

Alişan Ata, Koray Kılıç, Ali Ersin Günçe, Necdet Neydim çevirisiyle Peter Heartling, Eylem(?), Yunus Yaşar, Ayhan Ergün, Fahrettin K. Nitter, Ali Yüce, M. Yılmaz Karaibrahimoğlu, Hilal Yerli, Berrin Taş, Özgen Seçkin, Meliha Akay, Müfit Gürgün **İnsancıl**'ın Ekim 1993 sayısında yer alan şairler.

Karşı

Bir önceki sayısında Sivas katliamı ile ilgili özel bir dosya yapan **Karşı**'nın Eylül 1993 (Ekim 1993 henüz elimize

ulaşmadı) sayısında A. Cengiz Bükler çevirisiyle Felix Grande, Mehmet Kıyat, Şükrü Erbaş, Arife Kalender Önel çevirisiyle Eva Strittmatter, Tekin Gönenç, Sevil Avşar, İbrahim Oluklu, İlhan Büyükcebeci şiirleriyle yer alıyorlar.

Varlık

Şükran Kurdakul, Ahmet Necdet, Engin Aşkın, Osman Hakan a., Gündoğdu Sanımer, Oktay Taftalı, Salih Mercanoğlu, Osman Olmuş, Sait Maden çevirisiyle Paul Eluard, Lütfullah Göktaş çevirisiyle Semih el-Kasım bu sayının (Ekim 1993) şairleri **Varlık**'ta. Ayrıca Mehmet Yaşın, Rum Halk Şiirleri başlığı altında yaptığı çevirileriyle ilginç örnekler sunuyor. İlginç dize kuruşlarıyla, kelime seçiciliğiyle Osman Hakan A.; kültür coğrafyasının genişliği ve zenginliğiyle Oktay Taftalı; yalın ve içten söyleyişleriyle Salih Mercanoğlu bu sayının ilgi çeken şairleri.

Yeni Biçem

Yeni Biçem'in Ekim 1993 sayısında Enis Batur'un, Ali Cengizkan'ın, Fergun Özelli'nin, Nahit Kayabaşın'ın, Adnan Satıcı'nın, Salih Mercanoğlu'nun, Oya Uysal'ın, Nuri Demirci'nin şiiri var. Enis Batur'un kırılmış cümlelerden oluşan dizeleriyle, iç uyaklara, düzyazıyı şiir kılan ustalığıyla "Motif" adlı şiiri dikkat çekiyor. Bu şiirle **Adam Sanat**'taki şiiri aynı izi sürüyor. Ali Cengizkan'ın "Büyüsü ve Merkezçekimi Boşluğun" adlı şiiri ise örtük ve açık bir "Şimdiki Zaman" yergisi.

(Bu kısa değinme yazısında ülkemizde yayımlanan bütün sanat-edebiyat dergilerini değerlendirmeye olanağının bulunamayacağı açıktır. Yazar, ulaşıp izleyebildiği dergileri değerlendirmiştir.) ■

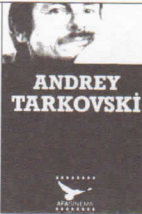
MICHEL CHION

Bir Senaryo Yazmak

Bir Senaryo Yazmak
Michel Chion
Çeviren: Nedret Tanyolaç

Mühürlenmiş Zaman
Andrey Tarkovski
Çeviren: Füsün Ant

Sinema ve Ben
Andrzej Wajda
Çeviren: Füsün Ant

Sinemada Yönetmenlik
Edward Dmytryk
Çeviren: Ülkü Uzun

Sinemada Kurgu
Edward Dmytryk
Çeviren: Zafer Özden

Humphrey Bogart
Alan Barbour
Çeviren: Hatice Taş

Yeşilçam'da Bir Sultan
Sevil Bükler
Canan Uluyavaş

Merly Streep
Andrea Thain
Çeviren: Alev Yalnız

AFA YAYINLARI Babiali Cad., Sıhhiye Apt. 34410 Cağaloğlu - İstanbul
Tel: (1) 526 39 80 Fax: (1) 513 76 11

ÜMİT YAYINCILIK BİR YAŞINDA

Konur Sk. 27/1 Kızılay-ANKARA Tel: 419 38 26 Faks: 417 56 68

COŞKU Dizisi

DÜŞ GEZGİNLERİ

Osman ÇALLI

168 s., 35.000 TL

BUNLARI KESMEK

LAZIM

Muzaffer ABAYHAN

240 s., 45.000 TL

SİYASET

CAMBAZHANESİNİN

CAZGIRI

Erkal ZENGER

304 s., 70.000 TL

BABAVATAN

Robert HARRIS

Türkçesi: Belkıs DIŞBUDAK

360 s., 65.000 TL

ÇARKENT

Alexandre ZINOVIEV

Türkçesi: Aykut DERMAN

304 s., 70.000 TL

BİN YÜZ BİR GİZ

Sadık ASLANKARA

184 s., 45.000 TL

BEN AFRODİT

Saldıray İLERİ

160 s., 45.000 TL

UYKUSUZ GECE

DÜŞLERİ

Atilla ŞENKON

94 s., 35.000 TL

SENLERE/ÇOCUK

ÖMRÜMÜZ

Ali CENGİZKAN

124 s., 40.000 TL

DÜNYA ÇOCUKLARI DİZİSİ

JERUSO BÜYÜMEK İSTİYOR

Pilar MATEOS

Türkçesi: Tülin ŞENRUH

96 s., 30.000 TL

AKILLI ÇOCUKLAR

GEZEENİ

Çağlar TUNCAY

128 s., 40.000 TL

DENİZDEKİ ADAM

Ayberk TEMEL

112 s., 35.000 TL

ÖĞRETMEN ve ROBOT

Jose A. Del CANIZO

Türkçesi: Tülin ŞENRUH

152 s., 45.000 TL

VAMPİRLER SARMISAK

YEMEZ

Rainer M. SCHRÖDER

Türkçesi: Esin ÖNÖZ

140 s., 45.000 TL

Portakal Ağacında Oturan Kadın

Gioconda Belli

Papirüs Yayın Dağıtım

biâli Cad. 19/1 Cağaloğlu/İST. Tel: 0212 - 528 56 15 - 527 01 53

varlık 60 YILDIR VAR

Türkiye'nin yaşayan en eski ve en etkin edebiyat ve sanat dergisi VARLIK, titiz ve özenli bir çalışmayla hazırlanan özel dosyaları, kitap ve yayın dünyasını yakından izleyen KİTAP EKI'yle birlikte, her ay bayınızda...

Varlık dergisi yıllık abone bedeli: 220.000 TL
(Yurtdışı: 60 DM.)

Varlık 60. Yıl Seçkisi: 60.000 TL

Yıllık abone + "Varlık 60. Yıl Seçkisi": 270.000 TL.

ABONE KUPONU

Ad, soyadı

Adres

.....Posta kodu.....

Tel

Meslek:.....Doğum tarihi

220.000 TL / 270.000 TL tutarındaki bedeli 119822 no'lu posta çeki

hesabınıza / İş Bankası Cağaloğlu Şubesi 158719 no'lu hesabınıza yatırdım.

Makbuz örneği ilişiktir. ayından başlayarak dergilerimi (ve 60.

Yıl Seçkisi'ni) adresime gönderiniz.

VARLIK YAYINLARI A.Ş. Cağaloğlu Yokuşu 40/2, 34440 İstanbul

Tel: 522 69 24 - Fax: 512 95 28

ÇAĞDAŞ TÜRK DİLİ ve EDEBİYATI SEMPOZYUMU YAPILDI

TYS, Kültür Bakanlığı'nın desteği, Trakya Üniversitesi Edirne Valiliği ve Edirne Belediyesi'nin katılımlarıyla; 7-9 Ekim tarihlerinde Edirne'de "Uluslararası Doğu Avrupa, Balkanlar ve Karadeniz Ülkelerindeki Çağdaş Türk Dili ve Edebiyatı" konulu bir sempozyum düzenledi.

Bulgaristan, Macaristan, Romanya, Makedonya, Kosova ve Türkiye'den on sekiz bilim adamı ve yazarın katıldığı sempozyum beş oturumda gerçekleştirildi. Üç gün süren sempozyum kalabalık bir izleyici kitle-since izlendi.

Sempozyum'un sunuş konuşmasını TYS ikinci başkanı Demirtaş Ceyhun, açılış konuşmasını ise Kültür Bakanlığı Müsteşarı Prof. Dr. Emre Kongar yaptı. Ayrıca Edirne Valisi Kuru Engin, Belediye Başkanı Hamdi Sedefçi ve Trakya Üniversitesi Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Askeri Baran birer ko-

nuşma yaptılar.

Beş oturumdan oluşan Sempozyum'da sunulan bildiriler ve konuşmacılar şunlardı:

I. OTURUM: Başkan : Demirtaş Ceyhun

Bulgaristan TV ve Radyosunda Türk Edebiyatı, Manuş Romanov; "Türk Edebiyatının Bulgaristan Türkleri İçin Önemi", Arzu Tahirova (Bulgaristan); "Türk Edebiyatı Macaristan'da, Edit Taşnadi (Macaristan);

II. OTURUM: Başkan: Salih Baklacı

"Romanya'da Çağdaş Türk Edebiyatı", Erem Melike Roman (Romanya); "Makedonya ve Kosova'da Yaşatılan Çağdaş Türk Edebiyatı", Tahir Özçelik (Türkiye); "Bulgaristan'da Türk Edebiyatı ve Folkloru", Elena Ognyanova (Bulgaristan).

III. OTURUM: Başkan: Korum Ertop

"Çağdaş Türk Edebiyatı ve Türkçe'nin Gelişim Yolları", Prof. Dr. Nimetullah Hafız (Kosova); "Romanya'da Türk Dilinin Geleceği Hakkında Bazı Gözlemler", Prof. Dr. Mustafa Mehmet (Romanya); "Makedonya Türklerinin Çağdaş Edebiyatı ve Kullandıkları Türkçe'nin Gelişim Yolları", Avni Engüllü (Makedonya); "Bulgaristan Türkleri ve Türk Edebiyatı Kitabı", Muharrem Tahsin (Bulgaristan).

IV. OTURUM: Başkan: Feridun Andaç

"Bulgaristan'da İlk Osmanlı Döneminin Nesri", Doç. Mariya Kalitsin (Bulgaristan); "Balkanlardan Çekilişin Şiiri", Yrd. Doç. Süreyya Beyzadeoğlu (Türkiye); "Türk edebiyatının Dış Türkler Üzerindeki Etkisi", Salih Baklacı (Türkiye); "Aziz Nesin'de Mizah" Prof. Dr. Ivan Slavov (Bulgaristan); "Türk Edebiyatında Üç Büyük Klasik: Halit Ziya, Sabahattin Ali, Nâzım Hikmet", Hubavinka Filipova (Bulgaristan)

V. OTURUM: Başkan: Gülsüm Akyüz

"Türk Romanının Kapağı", Çudomira Çerneva; "Türk Romanının Bulgar Okurları Arasındaki Başarısı", Elena Ognyanova (Bulgaristan); "Komşu Kültürlerde Yazınsal İlişkiler", Melisa Gürpınar (Türkiye); "Bulgaristan'da Türk Romanı" Rumen Kovaçev (Bulgaristan) ■

YAZAR ÖRGÜTLERİ ARASINDA DAYANIŞMA BİRLİĞİ

Türkiye Yazarlar Sendikası, PEN Yazarlar Derneği ve Edebiyatçılar Derneği "dayanışma birliği" içinde bulduklarını bir basın duyurusuyla açıkladılar. Üç yazar örgütünün yönetim kurulları gereğince oluşturdukları dayanışma birliğinde şu ilke ve görüşler belirdi:

"Sivas'ta şeriatçı güçler tarafından laikliğe ve özgür düşünceye karşı örgütlenen toplukıyımın nedenlerini, sonuçlarını ve toplumu-muz üzerinde yarattığı derin acı ve tepkiyi dile getirmek, bu yolla yetkilileri ve toplumumuzu uyarmak;

37 sanatçı ve aydınımızın öldürüldüğü toplukıyım sorumlularının ortaya çıkarılması ve bunların cezalandırılması beklentisiyle konunun sürekli izleyicisi olmak;

Öteki sivil toplum örgütlerini ve demokratik kuruluşları platformu desteklemeye çağırarak;

İnsan öldürmeyi, düşünmeye ve tartışmaya yeğleyen, kitle ruhunun kana susamışlığını bilgi susuzluğunun önüne koyan sözde yazarları ve yazar kuruluşlarını kamuoyunda teşhir etmek; onların du-yarsızlıklarını ve olup bitenlerdeki paylarını vurgulamak;

Özgür düşünce adına görüşlerini açıklayan tüm yazar ve sa-natçılarımızın yanında olmak;

2 Temmuz gününün bundan böyle LAİKLİĞE SAYGI GÜNÜ olarak kabul edilmesi için TBMM'ye başvurmak ve bu konuda bir yasa çıkmasını istemek;

Toplukıyımla yitirilen insanlarımızın geride kalan aile bireylerine yardımcı olmak."

Dayanışma birliği oluşturan üç yazar örgütü, bu çalışmaların yaşama geçirilmesi için maddi ve manevi güçlerini birleştirmeyi ve kamuoyunu bilgilendirmeyi yükümlendiklerini de açıkladılar. ■

KÜLTÜR BAKANLIĞI ONUR ÖDÜLÜ

Kültür Bakanlığı, Cumhuriye-timizin 70'inci Yıldönümü nede-niyle sanatçılarımıza "Onur Ödü-lü" vermeyi kararlaştırmış ve Sen-dikamızdan da aday belirtilmesi istenmiştir. TYS Yönetim Kurulu, Kültür Bakanlığı'nın bu isteği üze-rine Aziz Nesin, Fazıl Hüsnü Dağlarca, Melih Cevdet Anday ve Cahit Külebi'nin aday gösterilmesini kararlaştırmıştır. ■

TYS'DEN BİLİRKİŞİ İSTEMİ

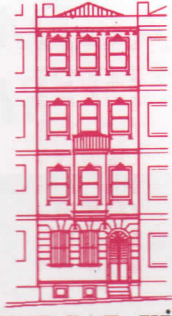
İstanbul 7. Asliye Hukuk Ha-kimliği görülmekte olan Necati Cumalı ve Tekin Yayınevi a-rasındaki dava için sendi-kamızdan üç yazarın bilir kişi o-larak görevlendirilmesini istemiştir. Bu doğrultuda yazar-larımız Bekir Yıldız, Cahit Tan-yol ve Zihni Anadol bilirkişi ola-rak bildirilmiştir. ■

EDEBİYAT ÖRGÜTLERİ

Türkiye Yazarlar Sendikası
Oktay Akbal Genel Başkan
Demirtaş Ceyhan İkinci Başkan
Panayot Abacı Genel Sayman
Gülsüm Akyüz Genel Sekreter
Cahit Tanyol Üye
Naim Tirali Üye
Erdal Atabek Üye
Feridun Andaç Üye
Haşmet Zeybek Üye

PEN Yazarlar Derneği
Şükran Kurdakul Genel Başkan
Cevat Çapan İkinci Başkan
Alpay Kabacalı Genel Sekr.
Suat Karantay Genel Sekr.
Öner Yağcı Genel Sayman
Egemen Berköz Üye
Buket Uzuner Üye

Edebiyatçılar Derneği
M. Şerif Onaran Genel Başkan
Ali Cengizkan İkinci Başkan
Şükrü Erbaş Genel Sekr.
Hüseyin Atabaş Genel Sayman
Özcan Karabulut Üye

RIFAT ILGAZ KÜLTÜR MEKEZİ AÇILDI

Edebiyatımızın Koca Cınarı Rifat Il-gaz'ın anısına oluşturulan Rifat Ilgaz Kültür Merkezi 15 Ekim 1993 günü açıldı. Beyoğlu Küçükparmakkapı 23 numarada, beş katlı bir binada ger-çekleştirilen Kültür Merkezi'nde sergi-ler açılacak, edebiyat toplantıları yapılabilir ve edebiyatçıların söyleşebileceği bir mekan olarak da kul-lanılabilir. ■

SUSKUN SESLER ROMEN BASINI VE RADYOSUNDA

Kemal Özer ve Ergin Koparan'ın çevirdikleri **Suskun Sesler, Romen Kadın Ozanlar Seçkisi, Romen basınında ve Bükreş Radyosunda** tanıtıldı. Türkolog **Erem Melike Roman**'ın im-zasını taşıyan tanıtma yazısında, kitap "Değerli bir yayın" olarak nitelendirile-rek övülüyor. Kitap ayrıca, **Laura Badi-u'nun** Bükreş Radyosu Türkçe yayınları için hazırladığı "Cumartesi Sohbeti" programında yer alı-yor. **Badiu**, her haf-ta bir Romen kadın ozanı tanıtarak Ke-mal Özer ve Ergin Koparan'ın çevirilerinden şiirlerini okuyor. Liliana Ursu ile başlayan tanı-tım 17 hafta bo-yunca sürecek. ■

TÜRK YUNAN YAZARLARI KARŞILAŞMASI

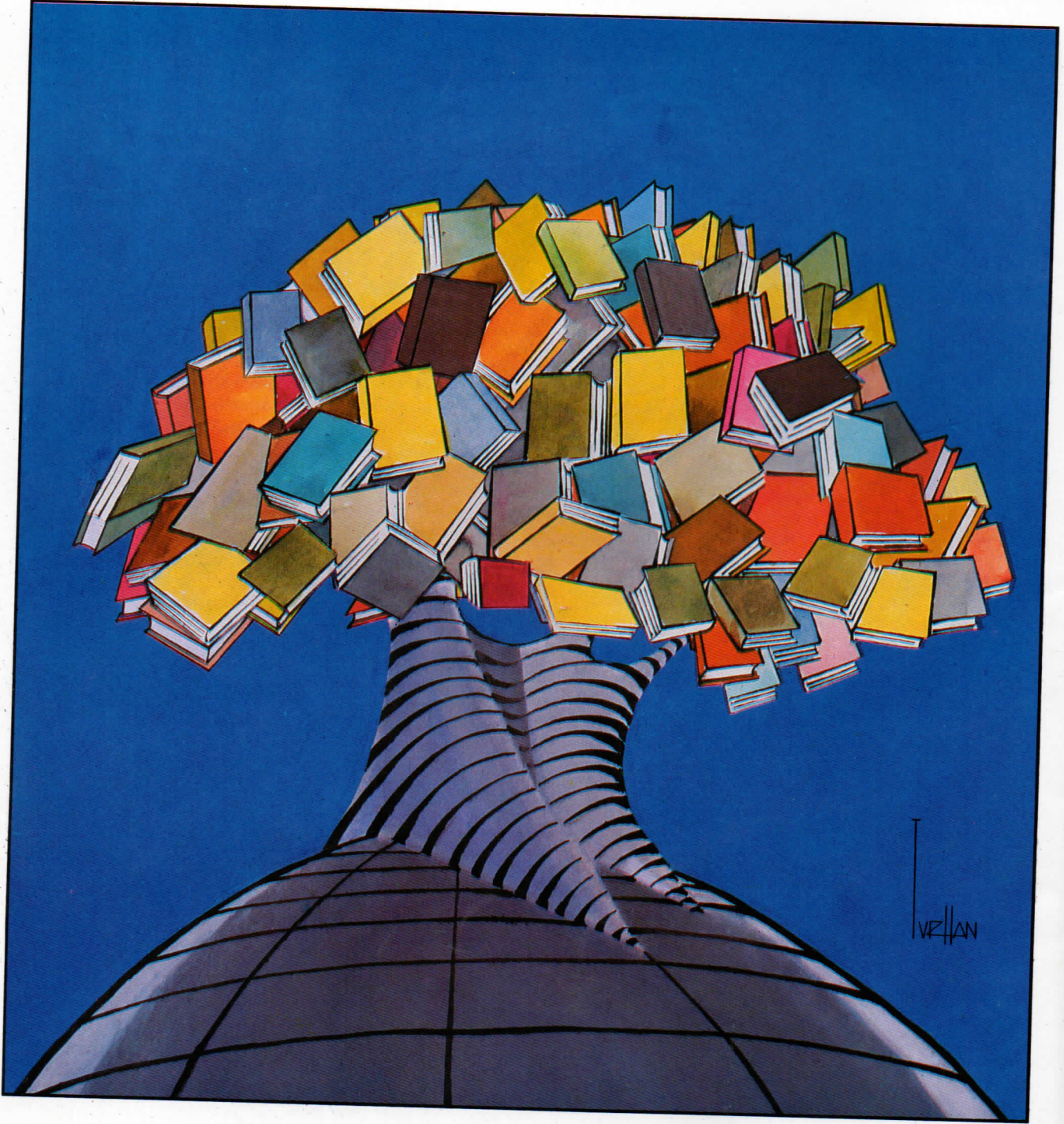
12. İstanbul Kitap Fuarı etkinlikleri çerçevesinde; 8 Kasım Pazartesi günü, saat 14.00'de "Edebiyatın Halkların Yakınlaşmasında Rolü" konulu panele Yunanistan Yazarlar Birliği Başkanı Thanassis Valtinos ve Tür-kiye Yazarlar Sendikası Başkanı Oktay Akbal katılarak birer konuşma yapacaklar. ■

ACIBADEM HASTANESİNDEN ÜYELERİMİZE İNDİRİM

Sendikamızın yaptığı görüşmeler sonucunda, Özel Acibadem Hastanesi, TYS üyelerine % 10 indirim yapmayı kabul etmiştir. Hastane 24 saat kesinti-siz çalışmakta ve poliklinik olarak da hizmet vermektedir. ■

Adres: Acibadem Cad. Tekin Sk. No:18
Tel: 0216-326 33 36 (6 Hat) Kadıköy-İST.

12. İSTANBUL KİTAP FUARI

6 - 14 KASIM 1993

TÜYAP İSTANBUL SERGİ SARAYI
TEPEBAŞI • İSTANBUL

Ziyaret Saatleri: 6- 9 Kasım (11.00-20.00) 10-11 Kasım (11.00-22.00) 12-13 Kasım (11.00-20.00) 14 Kasım (11.00-19.00)

TÜYAP

Uluslararası Fuarlar...Uluslararası Ziyaretçiler...